

B.Э.
#

ЛЕВАНТИНСКА
ПРАВИМАТА

Τό
Ταμιευτήριο
 της...
Λαϊκή Τράπεζα
 ΓΚΡΕΚΑ

Η οδοντόκρεμα ΚΟΛΥΝΟΣ είναι προστατευτική κατά της οδονταλγίας, της σήφωσης και της ουλίτιδος.

Η χρήση της επί του ενός τρίτου ξηράς ψήκτρας επαρκεί όπως απαλλάξει το στόμα των υπολειμμάτων των εν αποσυνθέσει τροφών, διαλύει το επίστρωμα και καταστρέφει τους φορείς της σήφωσης

ΚΟΛΥΝΟΣ
 ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

Ε
 Έσδε ώραία με νη
ELIDA

Αν θέλετε μαλλιά σκν μετάξι και ζωηρά αγοράσατε ένα φάκελλον Δρ. 8 SHAMPOO ELIDA ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΜΟΝΟΝ SHAMPOO ELIDA από τον κομμωτήν σας ΠΛΥΝΑΤΕ τὰ μαλλιά σας μόνον με SHAMPOO ELIDA Δέν περιέχει σόδα. Μετά τὸ πλύσιμον ἀφίνει θαυμάσιον άρωμα.

Shampoo
 ΓΚΡΕΚΑ

ΕΜΒΟΛΙΟΝ ΑΝΤΙΤΥΦΙΚΟΝ

ΠΡΟΦΥΛΑΚΤΙΚΟΝ

ΙΑΤΡΟΥ

Γ. Η. ΠΑΓΚΑΛΟΥ

ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΝ

ΤΩΝ ΠΑΡΟΜΟΙΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η Ουλίτις
 θεραπεύεται με τὸ
ΣΑΝΟΖΥΛ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΑΡΙΘ. 57
 ΓΡΑΦΕΙΑ : ΜΑΓΕΡ 29

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ
 Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ
 Β. ΜΑΛΑΤΑΚΗΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ : Έτησία Δρ. 200
 Έξάμηνος " 100
 Τρίμηνος " 50
 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ : Λίρα 1

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΨΕΜΑ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΕΝΑ ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΝΤΩΝΤΕ

ὁ ψέμα είναι τὸ κυριώτερο δραματικὸ στοιχείο. Πολλές φορές τὸ μεταχειριστήκαν στὸ θέατρο. Μέσα σ' ἐκεῖνο ποὺ ὁ Ταιν ὀνόμαζε κατάρτημα ἀνθρωπίνων ἐξαρτημάτων τὸ ψέμα είναι ἓνα ἀπὸ τὰ συγχρότερο χρησιμοποιούμενα στὴ σκηνή ἐξαρτήματα ἐπειδὴ είναι τρομερὰ περίπλοκο κι' ἀπ' τὴς δυὸ πλευρές, γεμάτο ἐπαναλήψεις καὶ ἀντιθέσεις, τὰ σκηηνικά του τεχνάσματα γίνονται πολυάριθμα καὶ πρὸ πάντων πολυποίκιλα. Ὑπάρχουν πολλῶν εἰδῶν ψέματα καὶ ἀπάτες.

Ὁ Μπωμαρσαί λέει κάπου : «Σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους ἡ συνήθεια νὰ λέν ψέματα είναι ἓνα ἀποτέλεσμα ἐλαττωματικῆς ἀνατροφῆς, μιᾶ ἀδυναμίας, μιᾶ φροντίδα μορφώσεως παρὰ μιᾶ προμελετημένη κακῆ πράξῃ».

Αὐτὸ είναι τὸ ψέμα - μανία, ἓνα ἐλάττωμα πολὺ κοινὸ στὴς μεσημβρινές φυλές. Συχνὰ ἀπὸ μιᾶ μεγάλη ἀνάγκη νὰ μιλήσουν ἐρεθίζεται ἡ φαντασία των. Ὅτι ἐμποδίζει αὐτὸ τὸ ψέμα νὰναι ἀντιπαθητικὸ είναι ἡ καλὴ πίστη ἐκεῖνου ποὺ τὸ μεταχειρίζεται, ἡ ἐπιθυμία του νὰναι εὐχάριστος στοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς προσεγγὴ κατάπληξη, νὰ τοὺς προκαλῆ τὸ ἐνδιαφέρο, νὰ τοὺς γοητεύῃ. Ἡ ἀπιστία τότε χαμογελάει χωρὶς νὰ στενοχωριέται, ἀκούει τὴς υπερβολές καὶ μὲ κάποια συνήθεια κατατάει νὰ τὴς διορθῶνῃ. Ὅταν ἓνας μεσημβρινὸς ἔρθῃ νὰ σὰς πῇ : «Χτὲς πῆγα

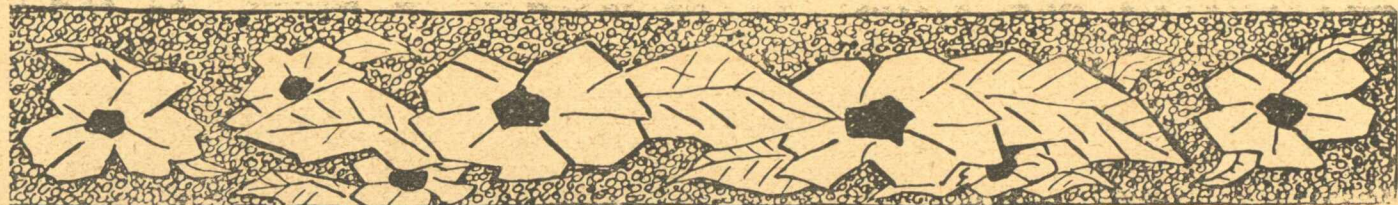
στὸ τσίρκο... Θάταν τὸ λιγώτερο σαράντα χιλιάδες ἀνθρώποι...», ὅλοι γνωρίζουν πὼς δὲν εἶδε παραπάνω ἀπὸ τριάντα καὶ πὼς τὰ ἄλλα προστεθήκαν γιὰ νὰ λαμπρύνουν καὶ νὰ κάνουν πιὸ ἐνδιαφέρουσα τὴ συνάθροιση, ἀφοῦ οἱ σαράντα χιλιάδες χτυπάνε καλύτερα σ' αὐτὶ ἀπὸ τὸ τετρακόσια. Καὶ μὴν περιμένετε ἀπ' αὐτὸν τὸν ψεύτη νὰ διορθωθῇ. Δὲ θὰ τὸ κατορθώσῃ ποτέ, κι' ἂς πάρῃ ὅσες ἀποφάσεις θέλει. Μιὰ ποὺ ξεκίνησε δὲ σταματᾷ πιά, παραφορτώνει τὰ γεγονότα, τὴς ἀποδείξεις, τὰ ἐπιχειρήματα γιὰ τὸ κάλλος τῆς ὀμιλίας, τῆς χειρονομίας κι' ἀκόμα γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ μιᾶ ἀνάγκη τῆς φαντασίας του ποὺ βρίσκεται πάντα σὲ ὑπερένταση. Ὁ μόνος τρόπος ποὺ ἔχει νὰ πάψῃ νὰ λῆ ψέματα είναι νὰ σωπάσῃ, νὰ σφίξῃ τὸ στόμα του κι' ἀπ' τὴς δυὸ ἄκρες, νὰ καταδικάσῃ τὸν ἑαυτὸ του σὲ ἀφασία μὲ τὸν κίνδυνον νὰ γελοιοποιηθῇ. Είναι γνωστὴ ἡ νόστιμη φράση ἐνὸς μεσημβρινοῦ : «Σταθῆτε... Αἰσθάνομαι πὼς θὰ πῶ ψέματα». Αὐτὸς ἐδῶ τὸ ἔβλεπε, τὸ ἀκούε καὶ τὸ ἔκρινε μόνος του.

Αὐτὸ τὸ ψέμα τῶν μεσημβρινῶν τελοσπάντων δὲν είναι παρὰ κωμικὸ. Είναι ἓνας μεγεθυντικὸς φακὸς ποὺ μεγαλοποιεῖ, γιὰτὶ είναι ἡ δουλειά του νὰ μεγαλοποιῆ μὰ ἐκεῖνος ποὺ τὸν μεταχειρίζεται ξαναγυρίζει τόσο γρήγορα, τόσο θεληματικὰ στὴν πλάνῃ του, ποὺ δὲν ἔχεις τὴ δύναμη νὰ τοῦ κρατήσῃς κάκια. Αὐτὸ σκεπτόμουν χτὲς τὸ βράδι, στὸ Γαλλικὸ Θέατρο, ἀκούοντας τὸν

Ντελωναί στὸ ρόλο τοῦ ψεύτη, ὅπου είναι ἀληθινὰ θαυμάσιος :

Νὰ τ' ἀρματώσω μόνος μου πέντε
 [καράβια πῆρα.
 Τὰ τέσσερα εἶχαν μουσικὸν χορὸν
 [πού, σὰς ὁμόνω,
 μπορούσαν νὰ γιαιτρέψουνε τὸν πιὸ
 [μεγάλον πόνο.
 Μέσα στὸ πρῶτον ἦταν βιολιά, σ' ἄλλο τραγουδιστάδες,
 στὸ τρίτον καὶ στὸ τέταρτον φλάουτα,
 [αἰλλοί, ζουρνάδες
 ποὺ στὸν ἀέρα ὀλόγυρα σκοροπούσαν
 [ἀρμονίες
 γεμάτες γλύκα ἀνείπωτη καὶ μάγες
 [μελωδίες.
 Τὸ πέμπτον ποὺ ἦταν πιὸ τρανὸ κι'
 [ἀπ' ὅλα ξακουσμένο
 τὸ εἶχα, δροσιά γιὰ νὰ βασισθῶν, μὲ
 [δάφνες στολισμένο
 στὴς ἄκρες του ὅλες γιαισεμιά, ῥόδα
 [καὶ πορτοκάλια.
 Μὲς σ'αὐτὰ καράβια ὀρχήνησε τὸ γλέντι
 (κι' ἦταν ζάλη...)

Καὶ τὰ πιστεύει αὐτὰ ὁ δυστυχισμένος! Τὰ καράβια μπαίνουν στὴ γραμμὴ μέσα στὴ φαντασία του, πάνε τὸ ἓνα πίσω ἀπὸ τ' ἄλλο ἀπάνω στὰ κύματα ποὺ τὰ φωτίζουν οἱ κόκκινες λάμπες ἀπὸ τὴς ρουκέτες καὶ τὰ πυροτεχνήματα. Τοῦ συγχωρεῖ κανεὶς τὸ ψέμα, ποὺ τὸ περιγράφει μὲ τέτοια ποιητικὴ καὶ σοβαρὴ χάρη. Θάθελα μόνον ὁ Ντοράντος νὰ εἶχε τὸν τόνο τῶν μεσημβρινῶν. Τότε ἡ εἰλικρίνεια τοῦ προσώπου θάταν ὀλοκληρωτικὴ καὶ

ΕΛΙΝ ΠΕΛΙΝ

ΤΟ ΓΕΡΙΚΟ ΒΩΔΙ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Μές απ' τις παιδικές μου αναμνήσεις για το ζεστό τζάκι του σπιτιού, για το γενέθλιο χωριουδάκι, που μπρός του τρέχει σά ζωηρή κοπέλλα γογγόρο ποταμάκι, που στις άκρες του παίζαμε μες απ' τις αναμνήσεις μου για την αγαπημένη αυτήν όμορφη εικόνα, που τόσο φιλόφρονα κι' αχιδοβόλα μου χαμογελάει, στην ανάμνησή μου ξεπηδάει ή μεγάλη κοκκαλιάρικη φιγούρα του Μπέλτσο, του γέρικου βωδιού μας.

Αφού σωρό χρόνια έσυρε τάλετρο υπάκουα, με τη μεγαλόπρεπη σιωπή της βωδίσιας ψυχής του, ήταν τώρα αδύναμος πιά και γερασμένος. Ο πατέρας μου τον είχε κοιτάξει από μικρό μοσκαράκι κι' ήξερε όλη του τη ζωή, μια ζωή κόπων και υποταγής στη μοίρα. Αγαπούσε τον γέρικο αυτόν εργάτη, το σύντροφό του, δε σκεφτόταν τίποτα κακό γι' αυτόν, τον συμπονούσε με την καρδιά του και, μ' όλο που ήταν άχρηστος, δεν ήθελε να τον πωλήσει μήτε να τον βασανίζει περισσότερο στη δουλειά, μα τον άφησε να ζή λύτερα κι' άλαφριά στα γεράματα.

Ο άμοιρος ο Μπέλτσο! Πόσο πονεμένο είχε το βλέμμα και πόσο αδόλη την ψυχή. Ήταν το πιο μεγάλο ζωντανό στο χωριό, άσπρος σά χιονοστιβάδα, με μεγάλα μαρογαριταρένια κέρατα, γυρισμένα πάνω στο κούτελό του σά λύρα.

Ο Μπέλτσο πλάγιαζε πάντα στην αυλή, στο υπόστεγο, τριγυρισμένος από τις φροντίδες των παιδιών. Έμεις τον έχενίζαμε, τον έχαιδεύαμε, του φέρναμε τροφή και στολίζαμε τα κέρατά του με μεγάλα μπουκέτα λουλούδια. Μ' αυτά ήταν όμοιος με «γέρο συμπέθερο», φαινόταν γελοῖος, μα δε μās κάκιωνε. Ο γέρο-αγαθούλης αυτός μās έχοιτούσε φιλικά με τα μεγάλα του μαύρα μάτια, τόσο γαλήνια, χαδιάρικα, συλλογισμένα και μελαγχο-

λιά, που θαρρείς κι' ήθελε κάτι να μās πη. Έμεις καρφώναμε τα μάτια μας πάνω του, σωπαίναμε και ρωτούσαμε:

—Τ' είναι, Μπέλτσο;... Έ;... Είπες... Θές τίποτα;

Ο Μπέλτσο κουνούσε το κεφάλι του, αναστέναζε βαθειά κι' άρχιζε άργά άργά να μασάη με το χωρίς δόντια στόμα του.

Έμεις του δίναμε αδιάκοπα τροφή. Έκείνος αιώνια έτρωγε, αιώνια μασούσε και μ' όλο αυτό ήταν φοβερά κοκκαλιάρης. Το κορμί του είχε κάνει βαθειές λακούβες, τα πλευρά του μπορούσε κανείς να τα μετρούση και τα κόκαλα, ή όμοπλάτη κι' οι σπόνδυλοί του ξεπηδούσαν όμοιοι με τους οδοντωτούς λόφους της Στάρα - Πλανίνας.

Κάθε πρωινό ο Μπέλτσο σηκωνόταν, τίναζε από πάνω του τ' άχερα, έγλυφε τα μουδιασμένα από το πλάγιασμα μέλη του, έβγαινε από το υπόστεγο κι' έπαιρνε το δρόμο για το ποτάμι, να πιή νερό. Στο δρόμο διάβαινε άργά, γαλήνια και κοιτούσε το κεφάλι του περήφανα, θαρρείς πως ένιωθε το μεγάλο έργο που άφησε πίσω του. Και με τα βαθουλωμένα του πλευρά, με τα όμορφα του κέρατα, στολισμένα με τα λουλούδια μας, με τις καθάριες τρίχες του, μ' όλη την κολοσσιαία κοκκαλιάρικη μορφή του, ήταν μεγαλόπρεπος.

Ο Μπέλτσο πάγαινε ίσαμε το ποτάμι, έπινε νερό και πάλι ήσυχά, χωρίς να κοιτάξη δώθε-κειθε, γύριζε στον τόπο του κάτω απ' το υπόστεγο. Το δειλινό ξανάβγαινε πάλι ολομόναχος, χωρίς κανέναν να τον καλέση ή να τον διώξη και πάλι γύριζε. Ποτέ δε λάθευε τις ώρες για τους μικρούς αυτούς περιπάτους κι' οι άνθρωποι μ' αυτούς μετρούσαν τον καιρό, σά με το ρολόγι.

Το καλοκαίρι τον στέλναμε στη βοσκή με την άγέλη του χωριού. Μά, καθώς πάγαιναν μακριά, τα ζώα του χωριού, στα βουνά, σκαρφίλωναν στους

λόφους και τα βράχια κι' αυτό ήταν δύσκολο για τον Μπέλτσο. Πότε-πότε τα βράδια έμενε πίσω και γύριζε άργά. Κάποτε χάθηκε κι' ο πατέρας μου τον έγύρευε όλη νύχτα στο βουνό.

Τον έβροχκαν κατακουρασμένο, ξαπλωμένο κάπου στο δρόμο.

Από τότε ο πατέρας μου αποφάσισε να στέλνη τον Μπέλτσο όχι με την άγέλη, μα με τα μοσκαρία. Αυτά δεν πάγαιναν μακριά, δε χώνονταν στα βουνά και για τον Μπέλτσο δεν ήταν κίνδυνος να χαθή.

Την πρώτη μέρα ο Μπέλτσο δε θέλησε να πάη με τα ζουρλά αυτά παιδιά και γύρισε προσβλημένος, πριν ακόμα βγή απ' το χωριό. Ο μικρός βουκόλος μάταια πάσκιζε να τον γυρίση στην άγέλη. Ο Μπέλτσο φύσηξε τόσο θυμωμένα με τα ρουθούνια του και τόσο φοβερά του πρόβαλε τα κέρατα, που αυτός φοβήθηκε και τον άφησε λύτερο. Τη δεύτερη μέρα, ύστερ' από πείσματα και δισταγμούς, πήγε, μα κοντά το γιόμα γύρισε πάλι με προσβλημένο τον έγωισμό του. Τα μοσκαρία, τα ζουρλά αυτά παιδιά με τις κουλουριασμένες ουρές και τα ξένοιαστα πηδήματά τους, τον είχαν προσβάλει με τις παλαβομάρες τους.

Ύστερ' από λίγες μέρες το πείσμα του Μπέλτσο είχε πέσει. Υπέκνυφε στη μοίρα με τη μοιρολατρεία φιλοσόφου. Ο κόσμος έβγαιναν επίτηδες να τον βλέπουν πώς κινάει. Σά μαζεύνονταν τα μοσκαρία και κινούσαν μέσα σε σύννεφο σκόνη, οδηγούμενα από το βουκόλο, ο Μπέλτσο στεκόταν παρόλληλα με τα μοσκαρία και κινούσε παράπλευρα, σά δάσκαλος στο πλευρό των μαθητών. Πότε-πότε φρυούσε σε κανένα ζωηρό μοσκαρί και τούδειγε τα μεγάλα του κέρατα.

Πρωί τα χαράματα, μόλις άκουγεν ο Μπέλτσο τη φωνή του βουκόλου, έβγαινε από την πόρτα και στεκόταν στ' άνοιχτά δξω με τα μάτια καρφωμένα στον πράσινο κάμπο, όπου οι πρώτες άχτινες του ήλιου μόλις είχαν

σπάσει τις στάλες της δροσιάς, και για πολν κοιτούσε τα χωράφια που άργωσαν, τα λιβάδια που δούλεψε κι' όπου κάποτε βόσκησε νέος και γερός. Τα όγρό του μάτια έβλεπαν θλιμμένα για πολν καιρό και δε μπορούσαν να ξεχωρίσουν καθαρά. Αναστέναζε βαθειά σαν άνθρωπος.

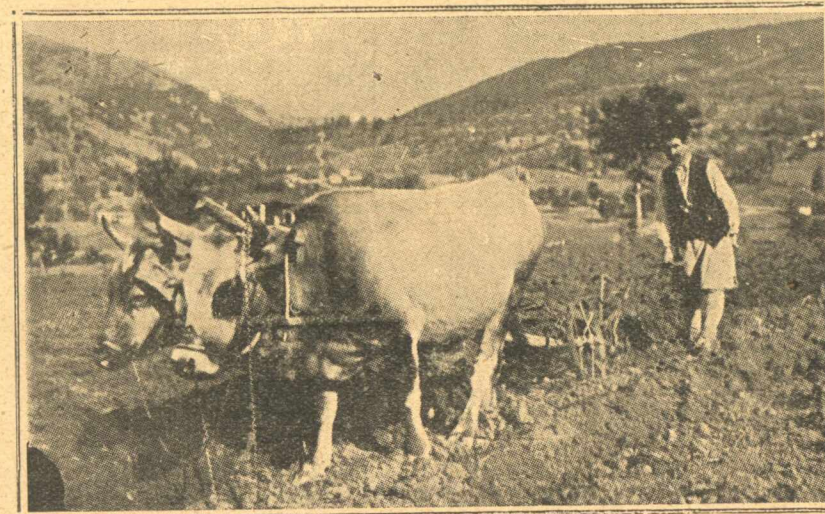
Τί να συνέβαινε στην άθόρυβη και σιωπηλή αυτή ψυχή!

Κάποτε ο Μπέλτσο άρρώσθησε. Δε βγήκεν από το υπόστεγο, δεν πήγεν δξω να κοιτάξη τον κάμπο κι' έμεινε πλαγιασμένος. Το κορμί του είχε άσκημίσει, οι τρίχες του ήταν όρθωμένες, έτρωμε σαν πυρετωμένος, τα μάτια του έβλεπαν άρρωστιαρικά και μέσα τους διάβαζε κανείς τον πόνο. Τον έσκεπάσαμε μ' ένα χαλί, του δώσαμε τροφή, μα ο Μπέλτσο δε γύρισε να τη δή. Του δώσαμε νερό, μούσκεψε τα ρουθούνια του, γύρισε πέρα το κεφάλι του δυσαρεστημένος κι' αναστέναζε βαθειά. Καλέσαμε γογγόρο τον άλλμπάντη, που ήξαιρε και να γιατρευή. Τον έχοίταζε προσεχτικά, του τσίμπησε την ουρά, του τράβηξε τ' αυτιά, του αναποδογύρισε τα βλέφαρα, του φύσηξε, στο τέλος, μ' ένα καλάμι, κάποια μαύρη πικρή σκόνη στη μύτη και τον άφησε.

Κάμποσες μέρες ο Μπέλτσο έμεινε άρρωστος, ζαρωμένος, χωρίς να ρίξη βλέμμα μήτε στην τροφή, μήτε στο νερό που του φέρναμε. Άδυνάτισε φοβερά. Το κορμί του έγινε ίσχνό σά σανίδι. Όταν άρχισε να τρώη και να σηκώνεται, μόλις κρατιόταν στα πόδια του.

Ήταν όμορφη άνοιξιάνικη μέρα. Γιορτή. Ο κόσμος γύριζαν από την εκκλησία χαρούμενοι και καλοντυμένοι. Στο περιβόλι μας είχαν άνθισει οι γέρικες ρεικιές και χαιρετούσαν ή μια την άλλη γελαστές, σά γοιές ντυμένες για γάμο. Τη νύχτα είχε πέσει βροχούλα. Η άτμόσφαιρα ήταν δροσερή κι' ο ουρανός καθαρός και ξάστερος. Ο ήλιος είχε χτυπήσει πάνω στους λόφους λαμπερός, όμορφος, γιορτινός, θαρρείς πως είχε βγή από την εκκλησία μαζί με τον κόσμο.

Ο Μπέλτσο είχε καλύτερο βλέμμα. Χαρούμενοι για την άνάρωσή του,

Έβλεπε τα χωράφια στο όργωμα

του είχαμε δέσει στα κέρατα μεγάλα δροσερά μπουκέτα από τρυφερή τσουκνίδα, λουλούδια ρεικιές και ήράνθημα. Τον έχαιδεύαμε, τον έχενίζαμε κι' εκείνος μισόκλεινε τα μάτια του από ευχαρίστηση.

Για μια στιγμή ο Μπέλτσο άργά-άργά χωρίστηκε από μās, τράβηξε, και καταβάλλοντας προσπάθεια να κρατηθή στα πόδια του βγήκεν από την πόρτα ίδια πάντα μεγαλόπρεπος κι' όμορφος, όπως ήταν, μόνο πολν πιο αδύνατος. Θελήσαμε να τον σταματήσουμε, μα ή μητέρα μās είπε να τον αφήσουμε να περιπατήση. Τραβήξαμε πίσω του.

Ο Μπέλτσο πήρε το δρόμο για το ποτάμι. Όσοι δεν τον είχαν ιδή από καιρό, σταματούσαν κι' έλεγαν: «Ο άμοιρος ο Μπέλτσο!...».

Πήγε στο ποτάμι, έπινε νερό, στάθηκε για πολν και, όπως ποτές ως τα τώρα, δε γύρισε κατ' ευθείαν στο σπίτι, μα τράβηξε για το χωράφι μας εκεί κοντά, όπου λικνιζόταν ή μόλις σταχτωμένη βρούζα, που στα κύματά της άκουγόταν ορνίθια και που πάνω της χοροπηδούσαν μικρές παταρούνες. Ο Μπέλτσο στάθηκε στην άκρη στο χωράφι, το κοιτάξε σαν κάτι γνωριμό του και δάγκωσε μια-δυο φορές από τα χόρτα στην άκρη. Ξαφνικά ο

Μπέλτσο σείστηκε σύγκομος κι' έπεσε μ' ένα βαθύ άρρωστεμένο αναστεναγμό. Τρομαγμένοι έμεις βάλαμε τα κλάματα και τρέξαμε να το πούμε στο σπίτι.

Όταν ξαναγυρίσαμε με τον πατέρα μου, ο Μπέλτσο ήταν ξαπλωμένος νεκρός στην άκρη στο χωράφι, με το κεφάλι γεμμένο στο άνθισμένο χαντάκι, με δάνοιχτα τα μάτια προς το γαλάζιο ουρανό, μελαγχολικά, σιωπηλά κι' όμορφα, μα χωρίς βλέμμα πιά.

Έτσι πέθανε ο γέρος αυτός εργάτης, ο βουβός αυτός φίλος μας.

Στην άκρη στο χωράφι που κάποτε αυτός όργωσε και που ήρθε τώρα να γείρη το κουρασμένο του κεφάλι, θάψαμε το γέρικο βώδι, μέσα σε βαθύ τάφο, όπως θάβουμε άνθρωπο. Πάνω στον τάφο αυτό, σκεπασμένο με άσπρες πέτρες, την άνοιξη βλασταίνει πολύχρωμο χόρτο.

Την τοποθεσία, όπου βρίσκεται ο μοναχικός αυτός ήσυχαστής, οι άνθρωποι την είπαν: «Του Μπέλτσο ο τάφος».

Και πάντα, όταν επισκέφτομαι το χωριό μου, δεν ξεχνώ να προσκυνήσω πάνω σε δυο αγαπημένους τάφους: Στον τάφο της μάνας μου και στον τάφο του Μπέλτσο.

Μεταφρ. ΤΑΣΟΣ ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ

Οἱ καρὸὶ συμπατριῶται μας

ΕΙΧΑΜΕ γράψει κάποτε γιὰ τὴν προστασία τῆς πνευματικῆς ιδιοκτησίας τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων στὴν Ἀμερική. Ἀσχετὰ πρὸς τὶς ἐνεργείες τῶν ἐνδιαφερομένων συγγραφέων, τὰ διάφορα περιοδικὰ καὶ οἱ ἑλληνικὲς ἐφημερίδες τῆς Ἀμερικής οὔτε ἀνέφεραν τὸ πρᾶγμα. Ἀνενόητα μάλιστα συνεχίζεται τὸ ἔργο τῆς ληλασίας, καὶ οἱ «πέρον τοῦ Ἀτλαντικοῦ πατριῶται» περιφρονοῦν καὶ δικαιώματα καὶ διαμαρτυρίας.

Πορτραῖτα

ΑΝ ἔχομε ὅμως λόγους νὰ παραπονούμεθα γιὰ φιλολογικὰς ληλασίες, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμε πὺς χρεωστοῦμε ἓνα πολὺ διαφωτιστικὸ ρεπορτάζ γιὰ τὰ φιλολογικὰ μας πρᾶγματα σ' ἓνα ἑλληνικὸ περιοδικὸ τοῦ Νέου Κόσμου: Γνωρίσαμε ἀπὸ τὸ περιοδικὸ αὐτὸ νέους ἄνδρες, νέους ποιητὰς, πού παρουσιάζονται ὄχι σὰν νέοι, ἀλλὰ σὰν ὄριμοι καὶ γνωστοί, σὰν δάσκαλοι τοῦ πεζοῦ καὶ ἐμμέτρου λόγου. Τὰ φιλολογικὰ αὐτὰ πορτραῖτα κοσμοῦν καὶ οἱ φωτογραφίες τῶν ἐμβριθῶν αὐτῶν προσωποποιήτων καὶ συμπληρώνουν βιογραφικὰς σημειώσεις ἐξαιρετικὰ ἀπαραίτητες σ' ὅλους μας. Ὅταν θανατῶν κανεὶς ἕναν ποιητὴ, πὺς μπορεῖ ν' ἀγνοῖ ὅτι ἐγεννήθη στὴν Κοκτοβάζαινα, ὅτι διετέλεσε πιλοποῖος καὶ ὅτι τὴν σήμερον ταξιδεύει εἰς τὸ Βλαδιβοστόκ; Αὐτὰς καὶ ἄλλες πολλὰς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς τῶν παρουσιάζουν ἐξαιρετικῶν ἐνδιαφερόντων καὶ τρέμων στὴν ἰδέα ὅτι ἡ δῆσις τοῦ περιοδικοῦ μπορεῖ κάποτε χωρὶς ἀφορμὴ νὰ μᾶς στερήσῃ τοῦ τερπνοῦ αὐτοῦ περιβολοῦ.

Καταργεῖται ἡ Ἐριναζόρκα

ΜΕ ἰδιαίτερη χαρὰ κάνουμε γνωστὸ τοὺς ἀναγνώστας μας ὅτι τὸ ὑπουργεῖο Ὑγιεινῆς ἀποφάσισε νὰ καταργῆσῃ τὸ λεπτοκομειὸ τῆς Σπιναλόγκας καὶ νὰ μεταφέρῃ τοὺς λεπρούς σὲ μέρος πολὺ καλύτερο. Θὰ παραχωρηθοῦν μάλιστα ἐκτάσεις γιὰ καλλιέργεια κί' ἔτσι οἱ λεπροὶ θὰ μποροῦν ν' ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν πιδ ἀγνὴ ἀπασχόληση καὶ θὰ κρατοῦν ἔτσι τὴ σκέψη τους μακρὰ ἀπὸ κάθε χυδαῖότητα πού τοὺς ἐνέπνεε ἀδιάκοπα ἡ ἀργία τῆς Σπιναλόγκας. Ὑστερα μὴ ἀλλαγὴ στὶς συνθήκες τῆς ζωῆς τους καὶ μὴ πιδ ἐπιμελημένη ἰατρικὴ περίθαλψη καὶ τὸ ἠθικὸ τους σημαντικὰ θὰ τονώσῃ καὶ στὴν ἀρρώστεια τους θάξῃ τὴν ἀγαθότερη ἐπίδραση. Τὸ γράμμα πού δημοσιεύσαμε πρὸ καιροῦ ἔκανε ζωηρὴ ἐντύπωση ὄχι μόνον τοὺς κυβερνητικούς κύκλους, ἀλλὰ καὶ ἐνέπνευσε ἐκστρατεία ὀλοκλήρη πολλῶν ἐφημερίδων πού μὲ χαρακτηριστικὴ δομῆτητα ἐκαιτηρίασαν τὸ αἶσχος τῆς Σπιναλόγκας κί' ἐξήτησαν τὴν ἀμεση ἀρση αὐτοῦ τοῦ ἐξευτελισμοῦ. Εἶναι εὐτύχημα πού ὅλος αὐτὸς ὁ θόρυβος συνεκίνησε τοὺς ἀρμοδίους καὶ ἔλαβαν ἀπόφαση πού εἶναι προορισμένη ν' ἀποτελέσῃ σοβαρώτατο ἐνεργητικὸ γιὰ τὸν κ. Ὑπουργὸ τῆς Ὑγιεινῆς.

Τὸ ἀνωτέλεσμα

ΕΙΧΑΜΕ δίκιο πού γράψαμε σχετικὰ μὲ τὶς «Σιγανοπαδιὰς» τοῦ κ. Χόρν πὺς ἔκαμε σφάλμα ἢ ἀρχιπεισοπὴ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν ἀστυνομία ν' ἀπαγορεύσῃ τὸ

ἔργο καὶ σφάλμα ἐπίσης ἔκαμεν ἡ ἀστυνομία πού τὸ ἀπαγόρευσε. Γιατὶ ὁ συγγραφεὺς διαμαρτυρήθηκε, ἔγινε θόρυβος καὶ στὸ τέλος καταρτίσθηκε μὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ δύο λογίους καὶ θεατρικούς συγγραφείς καὶ τὸν κ. Εἰσαγγελέα καὶ γνωμοδότησε ὅτι πρέπει ν' ἀρθῇ ἡ ἀπαγόρευση. Οἱ «Σιγανοπαδιὰς» θ' ἀνεβασθοῦν πάλι στὴ σκηνή. Κί' αὐτὴ τὴ φορὰ, μετὰ τὸ θόρυβο πού ἔγινε, θάξῃ καὶ πιένες τὸ θέατρο. Δηλαδή τὸ διάβημα ἔφερεν ἀντίθετο ἀποτέλεσμα, ἔγινε ρεκλάμα, ἐνῶ ἂν δὲ γινόταν τίποτε τὸ ἔργο αὐτὸ θάπεφε μοναχὸ του.

Οἱ αἰρασμοὶ

ΣΤΗ συζήτηση πού ἔγινε στὴ Βουλὴ ἂν πρέπει νὰ δοθῇ ψήφος στὶς γυναῖκες γιὰ τὶς δημοτικὰς ἐκλογάς, ἕνας βουλευτὴς παραπονέθηκε ὡς ἐξῆς περίπου:

Ἄμα δώσουμε ψήφο στὶς γυναῖκες, θὰ τοὺς δώσουμε φυσικὰ καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγονται. Ἀλλοίμονό μας λοιπόν. Ὡς τώρα εἴχαμε τὸν κίνδυνον τῶν πλουτοκρατῶν, πού μὲ τὰ λεπτὰ τους πετυχαίνουν νὰ βγαίνουν βουλευτὲς, γερουσιαστὲς καὶ δήμαρχοι. Ἄν ἔρθουν καὶ οἱ γυναῖκες, χαθίχαμε. Τὸ χρέμα ἀπὸ τὴ μὴ μεριά καὶ ἡμορφία ἀπὸ τὴν ἄλλη, εἶναι δύο πειρασμοὶ ἀκατανίκητοι. Πὺν νὰ βγοῦμε λοιπόν ἐμεῖς τὸ ἀσχημο φέλο, ἂν τύχῃ νάμαστε καὶ φτωχοὶ; Δὲ θὰ σταυρώνομε ψήφο. Τὶς βουλευτικὰς, τὶς γερουσιαστὶκὰς ἔδρες καὶ τὶς δημαρχίας θὰ τὶς παίρνουν οἱ πλοῦσοι μὲ τὸ χρέμα τους καὶ οἱ γυναῖκες μὲ τὴν ὁμορφίαν τους.

Δίκιο ἔχει ὁ ἄνθρωπος.

Ἡ λύση τοῦ μυστηρίου

Η κ. Μαυρὺ Σουαζὺ σὲ νέο τῆς ἄρθρο ἐπαινεῖ τὶς Ἀτθίδες. Εἶναι, λέει, ὠραῖες, κομψὲς καὶ γυναικεῖες μὲ τὰ ὅλα τους. Τώρα βέβαια οἱ ἀναγνώστες τῶν ἄρθρων τῆς θὰ ἐξηγήσουν γιατί κανεὶς Ἀθηναῖος δὲν ἐμπήκε στὴν κάμαρη τοῦ ξενοδοχείου νὰ κλέψῃ τὴν κ. Μαυρὺ μ' ὄλο πού αὐτὴ ἡ πονηρὴ γιὰ νὰ μᾶς δοκιμάσῃ ἄφηνε κάθε βράδυ τὴν πόρτα τοῦ δωματίου τῆς ἔκλειδωτη.

Μέτρα ἀροστατευτικὰ

ΜΕ πραγματικὴ ἀνακούφιση εἶδαμε τὰ μέτρα πού σκοπεῖ νὰ λάβῃ τὸν τελευταῖο καιρὸ ἡ Ἀστυνομία γιὰ τὴν προστασία τῆς κοινωνικῆς ἡσυχίας ἀπ' τοὺς θορύβους. Ἡ πρωτεύουσά μας, ἀλήθεια, κατάντησε σὰν ἓνα ἀτέραντο ἐβροιοπάζαρο ὅπου ὁ καθένας ὁδηγὸς αυτοκινήτου, γυρολόγος, ζητιάνος μπορεῖ νὰ ἀναστατώσῃ κάθε στιγμή ὅλον τὸν κόσμον χωρὶς νὰ δώσῃ λόγο σὲ κανένα. Ἡ ἡσυχία τῶν πολιτῶν δὲ λογαριάζεται καθόλου. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἡ ἀνάπαυσή μας κατάντησε ἓνα ἀπ' τὰ δυσκολώτερα προβλήματα, πού γιὰ νὰ λυθῇ χειαζόταν ἡ ἐπέμβαση τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς. Εἶναι καιρὸς πιδ νὰ προστατευθῇ σοβαρὰ αὐτὴ τὴ φορὰ ἡ ἡσυχία τῶν συμπολιτῶν, μ' ὄλο πού ἡ Ἀθῆνα μας διατρέχει ἔτσι τὸν κίνδυνον νὰ χάσῃ τὸ χαριτωμένο τοπικὸ χρώμα τῆς πιδ τὴν τοποθετεῖ ἀνάμεσα σ' ἓνα μεγαλό χωριὸ καὶ σὲ μὴ καθυστερημένη εὐρωπαϊκὴ πόλη. Ἀλλὰ προστὰ σ' ἓνα τέτοιο σπουδαῖο ζήτημα, σὰν τὴν κοινὴν ἡσυχία, ἄς γίνῃ κί' αὐτὴ ἡ θυσία. Φοβόμαστε ὅμως μήπως τὰ μέτρα αὐτὰ, ἀκολουθώντας τὴν τύχη τῶσων ἄλλων ὠραίων σχεδίων, μείνουν μοναχὰ στὰ χαρτιά.

Ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ

ΣΥΜΦΩΝΑ μὲ τὶς εἰδήσεις πού φτάνουν ἀπ' τὰ διάφορα μέρη τοῦ τόπου μας φαίνεται πὺς ἡ ἐφετερινὴ γεωργικὴ παραγωγὴ θάναί ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὴ, παρ' ὅλες τὶς θεομηνίες πού βρῆκαν τοὺς ἄτυχους ἀγρότες μας. Αὐτὸ ἀποτελεῖ ἓνα πολὺ εὐχάριστο σημεῖο μέσα στὴ γενικὴ κακοδαιμονία πού μαστίζει τὸν τόπο μας τὰ τελευταῖα χρόνια. Ἔτσι θὰ βροῦν κάποια ἀνακούφιση οἱ ἀγροτικοὶ πληθυσμοὶ πού ἀφιερώνουν ὅλους τοὺς κόπους των στὴν καλλιέργεια τῆς γῆς κί' ἔχουν ἐξαντληθῇ ἀπ' τὴν ἀνεπαρκῆ ἐσοδεία τῶν περασμένων ἐτῶν. Δὲν εἶναι φρόνιμον ὅμως νὰ τὰ περιμένουμε ὅλα ἀπ' τὴν κατάσταση τοῦ καιροῦ τὸ Κράτος ὀφείλει νὰ ἐνδιαφερθῇ σοβαρὰ γιὰ τὴ βελτίωση τῆς γεωργίας πού ἀποτελεῖ μὴ ἀπὸ τὶς κυριώτερες πλουτοπαραγωγικὰς πηγὰς τῆς χώρας.

Ἀναγκάζομεθα

Ο κ. Τέλλος Ἀγρας μᾶς μέμφεται γιὰ ἄλλειψη μνήμης. Ἀλλοίμονο, πὺς μπορεῖ νὰ ἰσχυρίζεται γιὰ τοὺς ἄλλους τέτοιο πρᾶγμα, ὅταν αὐτὸς γράφῃ ὅτι ἀπεχώρησε τοῦ περιοδικοῦ. Ὁ κ. Ἀγρας δὲν ἀπεχώρησε, ἀλλὰ ἀπλῶς ἐπαύθη. Μάρτυς ὁ κ. Γ. Ν. Πολίτης, ὁ ὁποῖος διαρκῶς διημαρτύρετο γιὰ τοὺς μεταφραστικούς μαγαριζοὺς τοῦ κ. Ἀγρα. Μετάφρασε λ.χ. τὸ la famille s'est ruinée—ἡ οἰκογένεια ἐρειπώθηκε. Ὅταν ἐβλεπε λοιπόν τὰ χερόγραφα του ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος διορθωμένα ἀπὸ τὸν κ. Πολίτη, ἦταν φυσικὸ νὰ καταλάβῃ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ περιμενῇ ἄλλην ὑπόδειξη γιὰ νὰ καταταγῇ πάλιν στὰς τάξεις τῆς «Διαπλάσεως» καὶ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ οἰκειοθελῶς τῆς συνεργασίας του. Ἐκτοτε ὑπῆρξαμεν ἄβροὶ ἀπέναντί του, διότι ἐπιστεῦαμε ὅτι εἶναι ἀξίος τῶν συμπαθειῶν μας τοῦλάχιστον. Ἄτυχῶς ἡ τελευταία ἐπιστολή του μᾶς ἀναγκάζει νὰ ποῦμε τὰ σῦκα σῦκα καὶ τὴ σκάφη σκάφη.

Λίγος κοινὸς νοῦς

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ἓνα ὁποιοδήποτε μέλος τῆς Κυβερνήσεως νὰ κατέβῃ στὶς 2 1/2 μ. μ. στὸν Πειραιά, στὸ μέρος τοῦ λιμένος πού πλευρίζουν τὰ πλοῖα πού ἔρχονται ἀπὸ τὸ ἔξωτερικὸ, καὶ νὰ περιμένῃ μὲ τὸν ἄλλο κόσμον νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ ἡ εἴσοδος στὸ πλοῖο. Θὰ περιμένῃ ἀπὸ τὴ στιγμή πού θὰ πλευρίσῃ τὸ πλοῖο καὶ θὰ ἀνέξῃ ἡ ὑπηρεσία τοῦ ἐλέγχου μίμηση τοῦλάχιστον ὄρα. Θὰ ἐξυπηρετοῦσε ὅμως πολὺ περισσότερο τὸν κόσμον ἡ ἀρμόδια ὑπηρεσία ἂν διέτασσε τὰ ὄργανά τῆς ν' ἀνεβαίνουν στὸ πλοῖο μαζὺ μὲ τὸν πιλότο, ὅταν αὐτὸ βρῖσκεται στὸν προλιμένα. Ἔτσι ὅσπου ν' ἀγκυροβολήσῃ καὶ νὰ πλευρίσῃ, ἡ ὑπηρεσία τοῦ ἐλέγχου θὰ ἔχῃ τελειώσῃ τὴ δουλειά τῆς καὶ ὁ ταλαίπωρος κόσμος δὲν θὰ εἶναι ἐπὶ ὄρεος ἐκτεθειμένος ἡ στὸν ἥλιο ἢ στὴν βροχὴ. Λίγος κοινὸς νοῦς καὶ τὸ ζήτημα λύεται.

Ἡ διδασκαλία τῶν Λατινικῶν

ΕΝΑ ἀπὸ τὰ ζητήματα πού ἀπασχολοῦν ἀπὸ καιρὸ τοὺς ἐκπαιδευτικούς κύκλους μας εἶναι καὶ ἡ διδασκαλία τῶν Λατινικῶν στὰ γυμνάσια. Ἄλλοι ἔχουν τὴ γνώμη πὺς πρέπει νὰ καταργηθοῦν κί' ἄλλοι νὰ μείνουν. Σχετικὴ συζήτηση ἔγινε καὶ σὲ κάποια ἀπ' τὶς τελευταῖες συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν ψήφισιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν νομοσχεδίων. Κανένας βέβαια δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ τὴ σημασία πού ἔχουν τὰ Λατινικὰ γιὰ τὴ μελέτη τῆς κλασσικῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Μαζὶ μὲ τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ ἀποτελοῦν τὶς δύο γλώσσες πού εἶναι ἀπαραίτητες σὲ κάθε ἐπιστήμονα σχεδὸν καὶ πὺν πρέπει νὰ τις σπουδάξῃ ὅσο μπορεῖ καλύτερα κανεὶς, ἂν θέλῃ νὰ λέγεται πραγματικὰ μορφωμένος. Στὴ Λατινικὴ γλώσσα ὑπάρχουν τόσα συγγραμματα φιλοσοφικὰ καὶ ἱστορικὰ μεγίστης ἀξίας, πού καλὸ θάναί νὰ τὰ διαβάζουμε στὸ πρωτότυπο γιὰ νάχομε περισσότερη ὀφέλεια. Ἄπ' τὴν

ἄλλη μεριά ὅμως εἶναι ἀναντίρρητο ὅτι ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας τῶν Λατινικῶν στὰ σημερινὰ γυμνάσια δὲ φέρνει κανένα ἀποτέλεσμα, γιατί οἱ ἄνθρωποι στοὺς ὁποίους ἔχει ἀνατεθῇ αὐτὴ ἡ ἐργασία εἶναι ἀνίκανοι οἱ περισσότεροι.

Κί' εἶναι φυσικὸ νὰ μὴ μποροῦν νὰ μορφώσουν ἄλλους ἄνθρωποι πού ἔτυχε νὰ μείνουν οἱ ἴδιοι ἀμόρφωτοι, γιατί κανένας δὲ μπορεῖ νὰ δεχθῇ πὺς οἱ διπλωματοῦχοι τῆς Φιλολογίας ξέρουν ὅσο πρέπει τὰ Λατινικὰ. Κί' ἔτσι λοιπὸν ἐξοδιάζονται ἀδίκῃ τέσσερες ὥρες τῆ βδομάδα πού μποροῦσαν νὰ χρησιμοποιηθοῦν σὲ ἄλλες πιδ ὀφελίμες ἀσχολίες καὶ νὰ μὴν πᾶνε χαμένες. Ἐνα ἀπὸ τὰ δύο λοιπὸν πρέπει νὰ γίνῃ. Ἡ νὰ ἀναλίσθουν τὴ διδασκαλία τῶν Λατινικῶν στὰ γυμνάσια καθηγητὰ πού νὰ τᾶχουν μάθει καλά οἱ ἴδιοι—σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα ἔχει τὸ λόγο τὸ Πανεπιστήμιό μας—ἢ νὰ καταργηθῇ αὐτὴ ἡ γλώσσα πού σήμερον δὲν προσφέρει καμμιά ὑπηρεσία στὰ σχολεῖα. Ἡ μελέτη τῶν Λατίνων συγγραφέων δὲν κατορθώνεται μὲ μὴ κούστῃ ἀνάγνωση καὶ μὴ στραβὴ ἐξήγηση, αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ καταλάβουν οἱ ἐκπαιδευτικοὶ μας.

Μὴ κριτικὴ τοῦ Βολπόνε

ΝΕΑΡΟΣ (ἀλύτρωτος) κριτικὸς, περιελθὼν ὅλας τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ καὶ εὐρὸν κατεληγμένης ὅλας τὰς θέσεις τῆς κριτικῆς, κατέγραψε εἰς προσωπικὴν συνάδελφον γραφομένην εἰς Τουρκικὴν καὶ Ἑλληνικὴν. Ἡ διεύθυνσις τῆς ἐφημερίδος ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ κριτικοῦ ὑπὸ τὸν ὄρον αἰ κριτικὰ του νὰ συντάσσονται εἰς τὸ παράδοξον Ἑλληνοτουρκικὸν γλωσσικὸν ἰδιῶμα πού μεταχειρίζεται ἡ συνάδελφος. Ὁ κριτικὸς, φλεγόμενος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διαφωτίσῃ ἔστω καὶ τοὺς συνοικισμοὺς περὶ τῶν θεατρικῶν μας πραγμάτων, συντάξε μακρὰν κριτικὴν περὶ τῆς παραστάσεως τοῦ «Βολπόνε», τῆς ὁποίας ἀναδημοσιεύομεν τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸν ἀπόσπασμα:

Τέατρο Ντὰ «Ἐλευτέρᾳ Σκηνῇ» Ὁμόνοια Ντουρσὲκ Βολπόνε Καραγκιὸζ μπερντέ γιαπιλιάρ. Μπὺ Βολπόνε Μπέν Τζόνσον, ἐσαίκοπηρ ντοστοῦ, γιαοντί. Ἀρὰ Ζούλ Ρομαίν βὲ Τσάβιχ γενῆ Καλοῦπ γιαπιλιέρ.

Προχορῶν ὁ συνάδελφος ἀναλίει διαφωτιστικώτατα τὸ ἔργον καὶ τέλος καταλίγει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν διὰ τὴν ὁποίαν λέγει τὰ ἐξῆς:

Ἐφὶ ἀρτίσινδοι τσὸκ ἐῆ. Φωτεινὴ χανοῦμ, μασαλά μασαλά, τσὸκ Γκιουζὲλ βὲ τσαχπίν. Κωνσταντοπούλου χανοῦμ τσὸκ κοζοῦ κηπί. Καζῆ Παπαγεωργίου ἐφέντημ ἰτες μπισὲ γιάμπιμαντι. Μούσκαμα γιαπιπέ. Σόνρα Ροζάν μπὲν βὰβ βὰβ νὲ ἐῆ Καζμὲρ ἰντί. Μουράτ πασα, Βολπόνε τσογλάν, σεῖτάν ἀντὰμ τσὸκ ἀλίσβερίς γιαπιτί. Ἀρὰ Κορβίνο ἐφέντημ κερταλιάρ μπουνταλά. Μπὺ Βολπόνε, Λογοθετὶδῆ ἀγὰ πὲκ γκιουζὲλ ὀβαντι. Ὅτεκὲ ντὰ τσοτζούκ. Ἀποστολιζης τσέτα ἐφὲ Βελγγέκα κηπί ὀβαντι. Ἀφερμ Καρὰ Σπυράκι Μελά, τζορματζῆ μπὺ Βολπόνε Τέατρο ντὰ κοῖντοῦ. Ἀσκολομ. Χέλημ ἀγὰ τσὸκ παρὰ ἀλντηλέρ.

ΟΧΑΝΕΣ ΜΠΟΓΟΖΙΑΝ
Κριτικὸς

Συμφωνοῦμε πληρέστατα μὲ τὸν κριτικὸ τῆς συναδέλφου καὶ περιμένομε τὴν συνέχειαν.

Τὸ ἐξόφυλλό μας

ΤΟ σημερινὸ μας ἐξόφυλλο εἶναι ἔργο τοῦ νέου ζωγράφου κ. Β. Σεμερτζίδη. Τοῦ ἰδίου πρὸ μηνῶν τὰ «Ἑλληνικὰ Γράμματα» εἶχαν δημοσιεύσει σχέδια σὲ διάφορα διηγήματα. Ὁ κ. Σ. εἶναι ἓνας καλλιτέχνης μὲ ζωηρότατο τὸ αἰσθημα τοῦ χρώματος καὶ χαρακτηριστικὴ λιτότητα στὸ σχέδιο. Μὲ λίγη δουλειὰ καὶ ἐπιμονὴ θὰ κατορθώσῃ ἴσως νὰ βρῇ ἓνα δρόμο πιδ σίγουρο ἀπ' αὐτὸν πού ἀκολουθεῖ τώρα.

ANDRÉ DODERET

ΜΙΑ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ

Ένα από τα πλουσιότερα αγρόσιτα των περιχώρων του Παρναύ, έδω και μερικά χρόνια ζούσανε δυο γερά παλληκάρια που φύλαγαν τὰ πρόβατα και που τ' αφεντικό τους θεωρούσε από τους καλύτερους ύπηρες του. Ο πιό μεγάλος, ο Ντομίγχο, είχε μέτριο ανάστημα κοντόχοντρος, με μεγάλα χέρια, με λαιμό ταύρου και μικρά μάτια που στόλιζαν μια γάτσα κουρασμένη και βαθύχρωμη σαν παλιό δέρμα. Ο άλλος, ο Έμιλιο, πιό ψηλός κι επίσης γερός, δεν ήταν ίσως ανοιχτότερος, μα το βλέμμα του, πιό γλυκό, ελάττωνε την τραχύτητα του μακρουδιού προσώπου του. Κι' οι δυο παιδιά της πάμπας. Λίγοι καβαλλάρηδες φθάναν την τόλμη τους, λίγοι σκοπευταί ήτανε πιό ίκανοι απ' αυτούς. Με τὸ νὰ ζούνε ὁ ένας πλάι στον άλλον, είχαν γίνει πιά φίλοι και ποτέ τους δὲ μαλώνανε.

Κάποιο πρωί, κάτω από τη βεράντα που περικύκλωνε τὰ δωμάτια του αφεντικού και της κυράς του, διέκριναν μια νέα υπηρέτρια που ξεσκόνιζε ένα ρούχο. Σιωπηλά, ὁ ένας τὴν ἔδριξε τὸν άλλου. Ἦταν κάποια κρεωλή που μόλις είχε προσληφθῆ στην υπηρεσία. Ποτέ τους δὲν είχαν δῆ κάτι τι πιό ὁμορφο, πιό χαριτωμένο. Ἡ μικρὴ φορούσε ἕνα κοκκίνο σάλι κι' ἕνα μεγάλο κοκκάλινο χτένι που λαμποκοπούσε στὸ φῶς. Τους διέκρινε και τὸς χαμογέλασε. Τρόμαξαν ἀπὸ συστολή, ἀνέβηκαν στ' ἄλογα κι' ἐξαφανίστηκαν με κάλπασμό. Τὸς φάνηκε πὸς κάποιο γέλιο ἀντήχησε πίσω τους, μα δὲν τόλμησαν νὰ γυρίσουν.

Τὴν ἡμέρα ἐκείνη μίλησαν ἀκόμα λιγότερο απ' ὅ,τι συνήθιζαν, δὲν ἔχαμαν μάλιστα οὔτε ἕναν ὑπανιγμό γιὰ τὴν μικρὴ. Ἐν τούτοις και ὁ Ντομίγχο και ὁ Έμιλιο αὐτὴν σκεπτόνταν. Τὸ βράδυ, τὴν ἀκουσαν πὸς τραγουδοῦσε κρύφτηκαν στὰ δέντρα γιὰ νὰ τὴν παραμονέψουν. Τὴν εἶδαν νὰ σκύβῃ ἀπὸ τὴ βεράντα, σαν ν' ἀναζητοῦσε κάποιον στὴν αὐλή. Κι' ὅλη τὴ νύχτα δὲ μπόρεσαν νὰ κλείσουν μάτι.

Τὸ δωμάτιο τῶν δυὸ παλληκάρων βρισκόταν πρὸς τὸν κήπο ὅπου ἡ Ἰνὲς ἐρχόταν συχνά και ἐμάζεψε φρούτα γιὰ τὴν κυρά της. Ἀπὸ τὸ παράθυρό τους τὴν παρακολούθησαν. Πηγαίνονταν ὑποτονθροῦζοντας τραγουδία τοῦ τόπου της, με τὸ κεφάλι χωμένο στοὺς κλάδους, ἀνασχομένη στὶς μύτες τῶν ποδιῶν, διαγκώνοντας, σαν λαίμαργο μικρὸ ζῷο, τὰ βαρειά γαλάζια ταμπιά που τὴν χτυποῦσαν τὰ μάγουλα.

Ἐνα βράδυ, κατέβηκαν και τόλμησαν νὰ τὴν πλησιάσουν, συγκατένευσε νὰ μιλήσῃ μαζί τους. Ξανάφθε τὴν ἴδιαν ὥρα, τὴν ἄλλη μέρα και τὶς κατοπινές. Τὴν περιμεναν πρὶν φθάσῃ. Ἀπεχωρίζοντο ὅταν, με τὴ σκιά που ἀπλώνονταν, τὸ κοκκίνο πάλι φαινόταν μαῦρο.

Ἐνα ἀπόγεμα που ὁ δυὸ φίλοι, ξεπλωμένοι στὰ χόρτα, φύλαγαν τὰ πρόβατα, ὁ νεώτερος, ὁ ὁμορφότερος, διέκοψε ἄξαφνα τὴ σιωπή:

— Ντομίγχο! εἶπε, θέλω νὰ παντρευθῶ!
— Ο ἄλλος, ἀπήντησε ἤρεμα:
— Παντρέψου, Έμιλιο.

Και οἱ μὺς τοῦ κουρασμένου του προσώπου οὔτε κἂν ἐκινήθησαν τίποτα δὲν ἔλαμψε στὰ μικρὰ του μάτια.

Ἀπὸ τότε, ὁ Έμιλιο κατέβαινε μόνος κάθε βράδυ στὸν κήπο.

Ἐβδομάδες πέρασαν, ὁ Ντομίγχο δὲν ξαναβρέθηκε ποτέ πρὸς τὸ δρόμο τῆς μικρῆς κρεωλῆς. Οἱ δυὸ φίλοι δὲν ἀντάλλάξαν κανένα μυστικό, ὡς τὴν ἡμέρα ὅπου, ξεπλωμένοι στὰ χόρτα, ὁ Έμιλιο ξαναμίλησε:

— Ντομίγχο! Ἡ Ἰνὲς μ' ἀγαπᾷ και τὴν ζήτησα ἀπὸ τ' αφεντικό... Δέχεται...

Τὴ φορὰ αὐτὴ ὁ ἄνθρωπος με τὸν χοντρό λαιμό δὲν ἀπήντησε. Τὴν ἄλλη μέρα, ὁ Έμιλιο βρέθηκε δολοφονημένος στὸ κρεβάτι του. Ὁ Ντομίγχο εἶχε ἐξαφανιστῆ και στὴ θέση του καλύτερο ἀλόγου του σταύλου βρήκανε ἕξη χρυσὰ νομίσματα. Ὁ δολοφόνος, ὅπως ἀποδείχτηκε, δὲν ἦταν κλέφτης!

Ἡ Ἰνὲς, ἀπελπισμένη, πνιγόταν ἀπὸ τοὺς λυγμούς, με τὸ πρόσωπο χωμένο στὸ χῶμα, ἡ ὄφθα ἀπειλώντας τὸ σύμπαν.

Ὅλοι κατηγοροῦσαν τὸν Ντομίγχο. Γρήγορα μαθεύτηκε πὸς τῶς σκάσει πολὺ μακρὰ, πέρα στὰ βουνά, ὅπου, γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὴ δικαιοσύνη, εἶχε προσχωρήσει στοὺς ἐπαναστάτες που διοικοῦσε τότε ὁ συνταγματάρχης Μαρκέζ.

Ἐνα βράδυ, δυὸ ὁπαδοὶ τοῦ διασώμου αὐτοῦ ἀρχηγοῦ, δὴγήσαν μπροστά του μια κοπέλα με λεπτά και ζωηρά χαρακτηριστικά, που τὴν είχαν βοῆ, χαμένη σὲ μια χωράδα. Ἐνα μεγάλο κοκκάλινο χτένι ἐξεῖχε κάτω ἀπὸ τὴν μαντίλια. Τὴν ἐξετάσανε.

— Συνταγματάρχα Μαρκέζ, εἶπε σταυρόνοντας με ὑπερφάνεια τὰ μπράτσα, ὀνομάζομαι Ἰνὲς Οὐρκέζα και ἐρχομαι νὰ σοῦ ζητήσω δικαιοσύνη ἐναντίον τοῦ Ντομίγχο Σόλβα που κρύφτηκε ἀναδρα ἀναμεσα στοὺς ἄντρες σου, ἀφοῦ δολοφόνησε πιὸ ἀναδρα ἀκόμη τὸν ἀρραβωνιαστικό μου Έμιλιο Ἀλβαρέζ που ἦταν ὁραῖος.

— Ἄν ἦσουν ἄντρες, ἀπήντησε ἀπότομα ὁ ἀρχηγός, θὰ σοῦ ἴδω ἕνα ὄπλο και θὰ κανόνιζες μόνη σου τὴ διαφορὰ σου με τὸν Ντομίγχο!

— Συνταγματάρχα, δὲν εἶμαι παρὰ μιὰ γυναῖκα, ἀλλ' ἔχω τὸ θάρρος και τὴ δύναμη ἐνὸς ἀνδρός. Δώσε μου ἕνα ντουφέκι.

Ἄλλοι γιολῶσαν. Ὁ συνταγματάρχης ἐπέβαλε σιωπή.

— Ἔστω, εἶπε. Αὔριο τὸ πρωί. Και μίλησε στὸ τσαντήρι του.

Ὁ Ντομίγχο, μαθαίνοντας τὰ νέα, σήκωσε τοὺς γερούς ὄμους του κι' ἀρνήθηκε κατηγορηματικά νὰ χτυπηθῆ με μιὰ γυναῖκα. Ὁ Μαρκέζ τὸν φώναξε και τὸν ἀπειλῆσε πὸς ἂν ἐπέμενε θὰ τὸν ἐδιώχγε με τὸν χειρότερο τρόπο ἀπὸ τὸ στρατόπεδο.

Τὰ χαράματα ἡ Ἰνὲς και ὁ Ντομίγχο, ὄπλισμένοι με καραμπίνες, ὠδηγήθηκαν σ' ἕνα λειβάδι. Ὅλοι οἱ ἐπαναστάτες ἦταν παρόντες. Ἡ μικρὴ ἦταν ἤρεμη και τὴν θαυμάζανε. Ὅταν δόθηκε τὸ σημεῖο, ὁ Ντομίγχο τράβηξε και ἡ σφαῖρα ἔσπασε τὸ χτένι τῆς κοπέλλας. Ἡ Ἰνὲς δὲν ταράχτηκε καθόλου. Ἐσκόπευσε ἀργὰ τὸν ἀντίπαλό της, πὸς ἀκουμπώντας τὴν καραμπίνα του, τὴν προκαλοῦσε με τὸ μοχθηρὸ βλέμμα τῶν μικρῶν ματιῶν του. Ἡ σφαῖρα ἀντήχησε. Ὁ Ντομίγχο πληγωμένος θανάσιμα στριφογύρισε και σωριάστηκε στὰ χόρτα.

Χειροκροτήματα ἀκούστηκαν, καπέλλα τινάχτηκαν στὸν οὐρανὸ και ὁ συνταγματάρχης συγχαίροντας τὴν Ἰνὲς διέταξε νὰ τοῦ σηκώσουν τὸ σπασμένο χτένι γιὰ νὰ τὸ φυλάξῃ ὡς ἀνάμνηση τῆς γενναίας μικρῆς κρεωλῆς.

Σιᾶχνοντας τὰ μαλλιά της, ζήτησε νὰ τῆς φέρουν τὸ ἄλογο τῶν κυριῶν της, εἶπειτα, χωρὶς νὰ δεχτῆ τὴ συνοδεία που τῆς προσέφεραν, ἀνέβηκε και ξαναγύρισε στὸ ἀγρόσιτο.

Ἀφοῦ διηγῆθηκε ὅ,τι εἶχε συμβῆ, ἡ νέα πῆγε νὰ προσευχηθῆ στὸν τάφο τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ της, ζήτησε εἶπειτα τὰ ἕξη χρυσὰ νομίσματα που εἶχε ἀφίσει ὁ δολοφόνος γι' ἀντάλλαγμα τοῦ ἀλόγου. Τὰ σφιχτόδεσε σὲ μιὰ γωνιά τῆς μαντίλιας της, γονάτισε μπρὸς στ' αφεντικό της και τοὺς εἶπε τὴν ἀπόφασή της νὰ μπῆ στὸ μοναστήρι. Ἀφοῦ τοὺς φίλησε τὰ χέσια, ἡ Ἰνὲς Οὐρκέζα προσέφερε στὶς ἀδελφές που θὰ τῆς ἔβαζαν τὸν πέπλο τὸ καταραμένο χρυσάφι που προσέφερε γιὰ τοὺς φτωχοὺς της και που ἔκαιε τὰ δάχτυλά της ἀνάμεσα ἀπ' τὴ μαύρη δαντέλλα.

Μετάφρ. ΓΕΩΡ. Α. ΠΡΑΤΣΙΚΑ

ΚΑΡΕΛ ΤΣΗΑΡΕΚ

Η ΦΥΓΗ

Α ΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΦΗΜΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

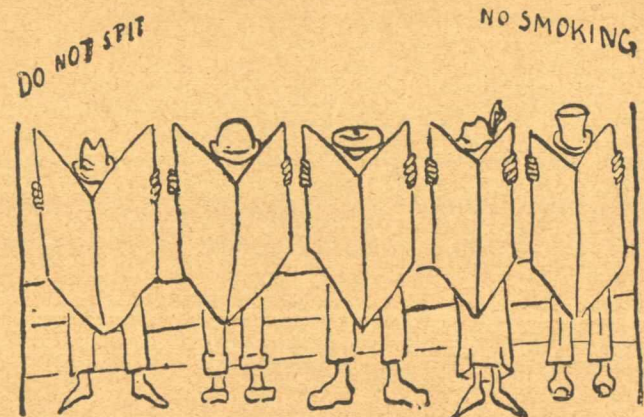
ρομερή είναι ἡ ἀγγλικὴ Κυριακή. Οἱ ἄνθρωποι βεβαιώνουν πὸς ἡ Κυριακὴ γίνηκε γιὰ νὰ μποροῦν νὰ πηγαίνουν στὴν ἐξοχή. ὅμως αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό: οἱ ἄνθρωποι πᾶνε στὴν ἐξοχή, μ' ἕναν ἄγριο πχνικό, γιὰ νὰ ξεφύγουν ἀπ' τὴν ἀγγλικὴ Κυριακή. Τὸ Σάββατο, κάθε βρεττανὸς κυριεύεται ἀπὸ ἕνα σκοτεινὸ ἔνστικτο που τὸν σπρώχνει νὰ κρυφτῆ κάπου, σαν τὸ σκοτεινὸ ἔνστικτο που σπρώχνει τὰ ζῶα νὰ φύγουν ὅταν προαισθανθοῦν σεισμικὴ δόνηση. Ὅποιος δὲ μπόρεσε ν' ἀράξῃ πουθενά, καταφεύγει στὴν ἐκκλησία γιὰ νὰ περάσῃ με προσευχὴ και ψαλμούς τῆς φριχτῆς μέρας. Τὴν ἡμέρα που δὲ μαγειρεύουν, που τ' ἀμάξια δὲν ἐργάζονται, που δὲ βλέπεις, που δὲ συλλογίζεσαι.

Ἄναρωτιέμαι τάχα γιὰ ποιὰ ἀσυγχώρητα σφάλματα ὁ Πλάστης καταδίκασε τὴν Ἀγγλία στὴν ἑβδομαδιαία τιμωρία τῆς Κυριακῆς. Ἡ ἀγγλικὴ κουζίνα εἶναι δυὸ εἶδων: ἡ καλὴ και ἡ μέτρια. Ἡ καλὴ ἀγγλικὴ κουζίνα εἶναι ἀπλούστατα ἡ γαλλικὴ κουζίνα ἢ μέτρια κουζίνα, σ' ἕνα μέτριο ξενοδοχεῖο γιὰ μέτριους ἄγγλους, ἐξηγεῖ σὲ μιὰ μεγάλη ἀναλογία τὸ σκυθρωπὸ και σιωπηλὸ χαρακτῆρα τῶν ἀγγλων. κανένας δὲ θὰ μποροῦσε νὰ ἀστράψῃ ἀπὸ χαρὰ και νὰ κἀνῃ τοῦμπες μασώντας pressed beef με μιὰ διαβολικὴ μουστάρδα. Κανένας δὲ θὰ μποροῦσε νὰ ἐξωτερικεύσῃ μιὰ θυρωδὴ χαρὰ παιδεύοντας τὰ δόντια του με μιὰ ἀνατριχιαστικὴ πουντίγκα. Ἐνας ἄνθρωπος γίνετα φριχτὰ σοβαρὸς τρώγοντας ἕνα σολωμὸ σαν αὐτοὺς που συνήθιζονται στὴν Ἀγγλία: κι' ἂν ἔχῃ κανεὶς γιὰ γεῦμα ἢ γιὰ δειπνο κάτι που ζωντανὸ εἶναι ψάρι, και σὲ μιὰ ἐλεεινὴ κατάσταση χωνευτικῆς

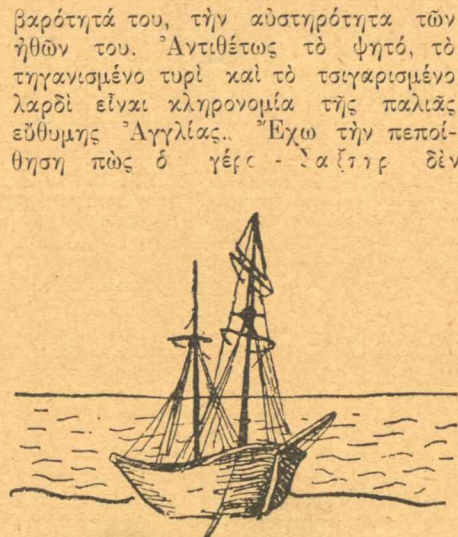
τροφῆς ὀνομάζεται fried sole ἂν ἀργάζῃ τὸ στομάχι του τρεῖς φορὲς τὴν ἡμέρα με μιὰ μαύρη φλούδα που τὴ λένε τσάι: ἂν ἦπτε καμμιὰ σκοτεινόχρωμη και χλιαρὴ μπύρα, ἂν κατεβρόχθισε ὅλα τὰ εἶδη τῆς παγκοσμίας σάλτσας και κουσέρβας, ἔλοιπόν, πιστεύω ὅτι ἐξηγῆθηκε ὅλες τὶς γαστρονομικὲς ἀπολαύσεις ἐνὸς μεσαίου ἀγγλου που ἀρχίζει νὰ συναισθάνεται τὸν περιορισμὸ του, τὴ σο-

εἰμούσκευε πετοιά και πὸς ὁ γέροντίκειν δὲν ἔβρισκε τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς του στίς βωδινὲς κονσέρβες: ὅσο γιὰ τὸ γέρο-Τζὼν Κνὸξ ἔχω λιγώτερη βεβαιότητα.

Ἐκεῖνο που λείπει ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν κουζίνα εἶναι ἡ κάποια ἐλαφρότητα, τὸ λουλουδι, ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς, ἡ μελωδία, ἡ ἀμικρωτὴ εὐχαρίστηση. Θάλεγα ἀκόμα πὸς ὅλα αὐτὰ λείπουν κι' ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἀγγλικὴν ζωὴ. Ὁ ἀγγλικὸς δρόμος δὲν εἶναι εὐχάριστος. Ἡ ταχτικὴ και μέτρια ζωὴ δὲ γνωρίζει φρούτα, μυρωδιές, εὐθυμια θεάματα. Ὁ καθημερινὸς βίος δὲν ποικίλεται με ὠραίους κινδύνους. Δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ συνδεθῆ φιλικὰ με τὸ δρόμο, με τοὺς ἀνθρώπους, με τὶς φωνές. Τίποτε δὲ σὰς χαμογελάει μ' ἕνα μάτι φιλικὸ και γνώριμο. Οἱ ἐρωτευμένοι, μέσα στὰ πάρκα, ἀγαπιούνται σκληρά, μ' ἕνα εἶδος ἀφωνῆς μανίας. Οἱ ἀλλοκόλοι μέσα στὰ μπάρ πίνουν καθένας στὴν ἄκρη του. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ δρόμου, μες στὰ τράμ, πᾶει στὸ σπίτι του, διαβάζει τὴν ἐφημερίδα του, χωρὶς νὰ κυττάξῃ δεξιὰ ἢ ἀριστερά: στὸ σπίτι του ἔχει ἕνα τζάκι, ἕναν κηπάκο και τὴν ἰδιωτικὴ ἀκεραιότητα τῆς οἰκογενειακῆς του ζωῆς. Κάποτε ἀσχολεῖται με τὰ σπόρτ. Αὐτὸ εἶναι ὅ,τι μπόρεσε νὰ μάθῃ ἀπὸ τὴ ζωὴ του. Ὁ στεριανὸς εἶναι πιὸ θυρωδὴς, λιγώτερο πειθαρχικὸς, πιὸ ἀκάθαρτος, λιγώτερο κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, πιὸ ἐνθουσιώδης, πιὸ κοινωνικὸς, πιὸ ἐρωτοπαθὴς, αἰσθηματικὸς, ἐξέχλιος, ἀνάγωγος, φλύαρος, ἀσιγύριστος και κατὰ ἕναν τρόπο λιγώτερο καθὼς πρέπει. Ἄν σὰς ἀρέσῃ, δῶστε μου ἕνα εἰσιτήριο κατ' εὐθεῖαν γιὰ τὰ μεσόγεια.

Σχέδιο τοῦ συγγραφέως

Σχέδιο τοῦ συγγραφέως

KAREL TSHAPEK

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Κείνος όμως δεν ήθελε προτιμούσε να τον φοβούνται όλοι, να επιβάλλει σ' όσους τον περιστοίχιζαν έναν άνοιξιμό μονα δεσποτισμό. Πράγματι ελάχιστα τον ενδιέφερε, αυτόν τον υπερόπτη, να είναι άγαπητός και να εύλογείται τ' όνομά του απ' τους φτωχούς και ταπεινούς!

Εν' άπόγεμα, προς τ' ό βοάδν, ή Μυρτώ, γυρίζοντας από κάποιο άθλιο σλοβάκιχο χωριό, συνήντησε τόν Πάτερ Joaldy, πού γυροφόρος και κείνος από κάποια φιλανθρωπική επίσκεψη. Μιλώντας για τους φτωχούς ανθρώπους πού είχαν ιδεί πριν από λίγο, έπιστρέφανε πίσω στο παλάτι.

— "Ω! πάτερ μου, τί δυστυχία! είπε ή Μυρτώ. Πιστεύετε ότι άν μιλούσατε γι' αυτό στον πρίγκιπα Milcza, δε θα έρχότανε άρωγός αυτόν των δυστυχισμένων; Ο γέροντας κίνησε τ' κεφάλι.

— Μου δίνει κάθε χρόνο κάποιο ποσό, άρκετά σεβαστό, για έλεημοσύνης, αλλά, πέραν τούτου, δεν πρέπει να τού μιλήσω για τίποτε...

..Ταλαίπωρε πρίγκιψη! Δυστυχισμένη πρίγκιψη! είπε με κάποια ξαφνική συγκίνηση.

— Είναι σκληρός κι' άσπλαχνός! φώναξε ή Μυρτώ επαναστατημένη.

— Άλλοίμονο! ή καρδιά του σκληρύνθηκε από τότε πού άπογοητεύθηκε από τή ζωή! Άλλά εγώ, τέκνον μου, τόν έγγνώρισα έντελώς διαφορετικόν. Τήν εποχή τού πρώτου χορισματος (communión), έβλεπε ένα μικρό πλάσμα με μιάν ψυχή λεπτή και γιομάτη άγάπη, κάποιος υπερέφανος και πεισμων, έξ αίτίας όμως τής επιρροής τού περιβάλλοντος, αλλά άπιστευτός γοητευτικός και συμπαθής. Έτρεφε μεγάλη άφοσίωση σ' έμένα και μόνον εκ μέρους μου ήνείχτο παρατηρήσεις. Άργότερα, όταν τόν παρέσυρε ή κοσμική ζωή, έξεδήλωνε, κάτω από κάποιο σκεπτι-

κισμό κι' από μιάν άλαζονική άδιαφορία, αισθήματα μιάν καρδιάς πολύ θεομής, μιάν ψυχής πού τά ευγενή ένστικτά τής, ή φυσική λεπτότης τής, τήν προφύλαγαν από επικινδύνους έκτροχιασμούς. Έν τούτοις, έβλεπε με πόνο ότι ή βαθεία εύλάβεια πού είχε στην παιδική του ήλικία δεν ύπήρχε πιά, ότι ή πίστις του είχε σαλευθί μέσα σ' αυτή τήν άτμόσφαιρα τής ματαιοδοξίας και τής κοσμικής άπιστίας πού ζούσε. Ερχόμενα όλως άναίσθητα ή στιγμή πού θα συναντούσε κάποια γυναίκα με χριστιανική άνατροφή και σοβαρά, ή όποία θα μπορούσε να συγκατάτησε στο δρόμο τής αλήθειας και τής ευποιείας αυτή τήν τόσο ώραία ψυχή πού κινδύνευε να χαθί... Άλλοίμονο! συνήντησε εκείνη τή Ρωσίδα, αυτό τ' έκφυλισμένο πλάσμα!

Κι' ο γέροντας άναστενάξε με πόνο.

—...Για μιάν καρδιά σαν τή δική του, ή άπογοήτευση ύπήρξε τρομερότερα και άφησε βαθύτερα ίχνη παρά σέ κάθε άλλον. Η τελευταία πράξις αυτού τού έλεεινού πλάσματος, πού κινδύνευσε να στοιχίσει τή ζωή τού παιδιού του, ή μόνη άδυναμία τού παιδιού, ο άένας φόβος μή τυχόν χάσει αυτή τήν πολυαγαπημένη ύπαρξη, κάποια άπέχθεια προς τούς ανθρώπους γενικά και ιδιαίτερος προς τ' ό γυναίκεο φύλον, ίσως έπίσης και κάποια βαθεία πληγή τού εγωισμού του με τ' ό να δοθί άφορη ή σχολιάζεται ή ιδιωτική του ζωή, — όλα αυτά συνετέλεσαν ώστε να μεταβληθί αυτό τ' πλάσμα τ' ό τόσο θαυμασίως προικισμένον εκ φύσεως, και πού δεν είναι άκόμα τριάντα χρονών, σέ έναν μισάνθρωπο, με ψυχή κλεισμένη στα πάντα εκτός τού γιουού του, πού είναι ή μόνη του άγάπη. Έν ενί λόγω, ο πρίγκιψη Milcza είναι ένας ψυχικώς άρρωστος. Τ' ό μόνο φάρμακο θάτανε γι' αυτόν ή επιστροφή στην πίστη... Άλλοίμονο! άφ' ότου τού συνέβησαν αυτά τά δυστηχημάτα άκριβώς άπομακρύνθηκε έντελώς από τή θρησκεία!

Ο πατάς κι' ή Μυρτώ βαδίσαν μερικά λεπτά σκεπτικοί, χωρίς να βγάλουν λέξη από τ' ό στόμα τους... Ο πάτερ Joaldy ρώτησε έξαφνα:

— Ο μικρός Miklos έπέστρεψε στον Karoly;

— Όχι, άλλοίμονο! Ο Karoly τόν ζήτησε από τόν πατέρα του, αλλά προσέκρουσε σέ κατηγορηματική άρνηση... Κι' αυτός ο άνθρωπος μου λέτε πως ύπήρξε

καλός, πάτερ μου! είπε ή Μυρτώ μ' έναν τόνο διαμαρτυρίας.

— Όχι, μήν εϊσθε τόσο σκληρά, τέκνον μου! εϊπε πατρικώς ο πατάς. Σάς επαναλαμβάνω, είναι ψυχικώς άσθενής ή έλευθεριότης πού είχε άλλοτε, τά ύψηλά και ήπιοτικά αισθήματα του νομίζει κανείς ότι έξέλιπαν μέσα στην ταραχή τής δύστυχης καρδιάς του. Άλλά δεν πέθαναν, δεν τ' ό πιστεύω... δεν θέλω να τ' ό πιστεύω! Κάθε ήμέρα, παρακαλώ τ' Θεό να ρίψη τ' ευεργετικό φώς του επάνω σ' αυτή τήν ψυχή.

— Τότε, σέ μιάν άγρια μισάνθρωπία πέπει ν' άποδώσει κανείς έπίσης και τήν ψυχρότητά του απέναντι τής μητέρας του, τήν άδιαφορία και τήν σκληρότητά του προς τίς άδελφές του και τόν άδελφό του;

— Ναι, όλα από κεί άπορροούν. Πρέπει να σάς π' ό εν πρώτοις, ότι ή κόρησα Gisèle δεν είχε ποτέ έπιβολήν επί τού γιουού τής, μάλιστα τήν έγγώρισε πολύ λίγο. Έκμηδενισμένη από τόν πρίγκιπα Σιγισμουίνδο, τόν πρώτο τής άδρας, δεν είχε δικαιώματα επί τού παιδιού, τ' όποιον ο πατέρας του, φύσις παράφορος και δεσποτική, ήθελε να τ' ό ανατρέψει μόνος. Όταν πέθανε, ή κληρονομία τού νέου πρίγκιπος άνετέθη στον πρίγκιπα Άνδρέαν Milcza, σ' ό μεγάλο θείο του, πού τόν λάτρευε και τόν εκαιε ένα είδος άπόλυτου μονάρχου. Και τότε άκόμη ή μητέρα του δεν είχε δικαίωμα να επέμβη, τής ήτο επιτετραμμένο μονάχα να θανατίσει τ' ό γιού τής.

Άλλος χαρακτήρ θά ύπέφερε βαθύτατα απ' αυτή τήν κατάσταση, αλλά ή πριγκίπισσα Gisèle κανόνισε πολύ εύκολα τή θέση τής... Έν τούτοις, κανένας δεν εύρηκε περίεργο τ' ότι έδέχθη ένα δεύτερο γάμο, — κανείς, εκτός τού γιουού τής. Έφάνηκε πάρα πολύ δυσάρεστημένος, τούλάχιστον από τ' ό γεγονός τής δεύτερας αυτής ένώσεως, αν όχι έξ αίτίας τής αντίπαθείας πού τού ένέπνευε ο κόμης Zola. Τ' ό μέλλον έδειξε ότι ή πρώιμος διανοητική ανάπτυξις του είχε πολύ καλά μαντεύσει τήν πολύ άμφίβολη ήθικη ύπόσταση τού άνθρώπου αυτού... Από τότε γεννήθηκε κάποια δυσάρεσκεια μεταξύ τού πρίγκιπος και τής μητρός του. Αί σχέσεις των, πού δεν ήσαν ήδη και τόσο στενές, έγιναν πολύ ψυχρές, πολύ τυπικές, μολονότι πάντοτε άφογες... Έπειτα επηκολούθησε ο θάνατος τού κόμητος, ή καταστροφή για τήν γυναίκα του και τά παιδιά του. Ο πρίγκιψη Agrad, πού μόλις

πρό όλίγου είχε νυμφευθεί και πού άρχιζε να αισθάνεται τά σκληρά άγκάθια τής διαφεύσεως τών πόθων του, τής παρέσχε τήν βοήθειά του άνευ διαταγμού, με έλευθεριότητα άπόλυτον, χωρίς να προφέρη ούτε λέξη, ή όποία να μορφή να εκληφθί ως έπιτίμησις, αλλά χωρίς μολαταύτα να έκδηλώσει αισθήματα άφοσίωσης. Η καρδιά του πεία έκλεινε σφιγμένη από τίς άτυχίες του... Και άργότερα, άπλωσε κάπως κι' επάνω στις άδελφές του και στή μητέρα του τήν ίδια τή δυσπιστία του και τήν άποστροφή του προς πάντα άνθρωπον, συγχρόνως δε τά άυταρχικά του ένστικτα, πού είχαν ένθαρρυνθί από τ' ό σύστημα τής άνατροφής πού έφήρμοζε ο θεός του, έφθασαν σ' αυτόν τόν περίεργον δεσποτισμό πού δεν έξαιρεί κανένα... Άλλά, άν εύρισκε ίσως εκ μέρους τής μητρός του λιγώτερο κοσμικό πνεύμα, λίγο περισσότερη και έντονότερη χριστιανική συμπεριφορά, ή επίδρασίς τής, σ' ό τέλος, θα έκδηλωνότανε επάνω σ' αυτή τή θλιβερή ψυχική του κατάσταση.

— Ίσως, εϊπε σκεπτική ή Μυρτώ. Άλλά πώς, άφου άι σχέσεις των είναι τόσο ψυχρές, ή κόρησα έρχεται να περάσει ένα μέρος τού έτους στο Voraczy;

— Άποκλειστικώς για τόν Karoly. Αυτή ή διαμονή έδώ τής γιαγιάς του και τών θείων του άποτελεί κάποια άλλαγή για τ' ό παιδί, — συνήθως τούλάχιστον, γιατί έφέτος εϊσθε σεις, μόνον σεις, μαντεμοναξίλ Μυρτώ... Δεν είναι ο Ίσπάν Buhocz πού έρχεται από κεί κάτω;

— Ναι, έτσι νομίζω, πάτερ μου. Πράγματι εϊτανε ο Καξιμίρ Buhocz. Σταμάτησε κοντά στον πατά και στή Μυρτώ και τούς έχαιρέτισε λέγοντας:

— Έμαθα πριν από λίγο μιάν πολύ κακή είδηση, πάτερ μου.

— Τί είδηση, φίλε μου;

— Κάτι τσιγγάνοι, γυρίζοντας από τήν Άνατολή πού κάνανε περιοδεία, κουβαλήσανε έδώ κάποια φοβερή άρρώστεια και πού δεν τή γνωρίζουν άκόμα καλά οι γιατροί, ένα είδος πυρετό πού είναι σχεδόν πάντα θανατηφόρος, για τούς μεγάλους προσάντων. Άν τή γλυτώσουν, μένουνε για πάντα καχεκτικοί, τούς μένει συχνά κάποιο σφάλμα, τ' ό πρόσωπό τους διατηρεί τά σημάδια τής άρρώστειας και καταντά σαν μιάν σχισμένη μάσκα.

— Θάναι τότε κάποιο είδος εύλογίας! εϊπε ή Μυρτώ.

— Κάτι πού μοιάζει πολύ με δαύτη, αλλά άκόμα πιό χειρότερη. Η άρρώστεια είναι λιγώτερο επικίνδυνη για τά παιδιά, όταν είναι γεροδεμένα γλυτώνουνε άρκετά εύκολα.

— Μά δεν ήκουσα να όμιλούν για τέτοιο πράγμα! εϊπε ο πάτερ Joaldy με έκπληξη.

— Οι τσιγγάνοι κρυβότανε, αλλά ένας άνθρωπος απ' τ' ό χωριό Λοχάτζ άρρώστισε απ' αυτή τήν άρρώστεια τώρα τελευταία κι' ο κόσμος τρομοκρατήθηκε φοβρά. Άπόψε θα τά μάθη όλος ο κόσμος. Έρχομαι για να φέρω τήν είδηση στο Voraczy για να πάρη τά μέτρα πού πρέπει ή έξοχότης του.

Ο Ίσπάν χαϊρέτισε και άπομακρύνθηκε.

(Ακολουθεί)

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΟΙ ΚΟΥΔΑΡΕΟΙ

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΛΑΝΟΔΙΟΥΣ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Χωρίς καμμιάν έπιφύλαξη οι Κοιντσιώτες κουδαρέοι πιστεύουν ότι έχτισαν αυτοί τόν κόσμο. Τήν ίδια πίστη όμως έχουν για τόν εαυτό των και οι Άνασελιτσιώτες κουδαρέοι και οι Κορυτσαίοι και οι Φλωρινιώτες και οι Καστορινοί, και στήν Πελοπόννησον οι Δαγκαδινοί μαστόροι. Κούδα, στήν μυστική ή επαγγελματική γλώσσα των πλανοδίων χριστών τής Ηπείρου και τής Μακεδονίας πού παλιότερα ήσαν σκορπισμένοι σέ όλη σχεδόν τήν Βαλκανική και τήν Μικράν Άσία, είναι ή πέτρα. Κουδαρέοι στήν ίδια γλώσσα ο άνθρωπος τής πέτρας, ο λίθινος, και κουδαρομένα ο άρχηγός των χριστών, ο πρωτομάστορας.

Τ' ό μυστικό λεξιλόγιο των κουδαρέων είναι πλουσιώτατο αλλά δεν θά μάς άπασχολήση έδώ. Δεν είναι άλλωστε τώρα άγνωστο, άφου λογογράφοι και γλωσσολόγοι συγκεντρώνουν τόν τελευταίο καιρό και δημοσιεύουν τά διάφορα επαγγελματικά γλωσσάρια. Όμως οι κουδαρέοι είναι άξιοι κάθε μελέτης και κάθε προσοχής γιατί πραγματικά, αν δεν έχτισαν αυτοί, όπως καυχόνται να πιστεύουν, όλο τόν κόσμο, έχτισαν με κάθε βεβαιότητα τά περισσότερα σπιτία τής Ελλάδος και τής Μικράς Άσίας και ένα μεγάλο αριθμό σπιτιών τής Βαλκανικής. Και όσα σπιτία δεν έχτισαν αυτοί τά έχτισαν οι μαθητάδες των, πού βγήκαν στα διάφορα μέρη και πού έδιωξαν ή απέκλεισαν στο τέλος τούς δασκάλους των.

Σήμερα δεν ύπάρχει σχεδόν μεγάλο χωριό πού να μην έχη τόν ιδιό του χτίστη και ξυλουργό ή τόν ιδιό του χτιστοξυλουργό, τόν ντόπιο, για να ειπόμε στήν τεχνική γλώσσα, κουδαρέο. Παλιότερα όμως δεν ήσαν έτσι τά πράγματα. Όπως κάθε τόπος δεν έβγαζε

περισσότερα από ένα, δύο, τρία τ' ό πολυ ή έτσι τέσσερα επαγγέλματα, έτσι δεν είχε και τούς άλλους τεχνίτες πού ήθελε ντόπιους. Ένα χωριό έβγαζε μόνο σχεδόν όλοτόμους, άλλο μόνο βαρελάδες, άλλο χρυσικούς, άλλο άνυφαντάδες και καποτάδες, άλλο άγιογράφους, άλλο σαμαράδες, άλλο τσαρουχάδες, και έτσι στή σειρά. Άλλα χωριά πάλι έβγαζαν μόνο σχεδόν γεωργούς, άλλα μόνο κτηνοτρόφους, άλλα μόνο άγωγιάτες, άλλα μόνο σχεδόν μπακάληδες ή πραματευτάδες. Τώρα ή τάξη αυτή έχει χαλάσει στις λεπτομέρειές τής, με πάλι έξεκαλομυθεί να κρατιέται στις γενικές τής γραμμές. Μ' όλο πού κάθε μέρος προσπαθεί να «καθολοκληρωθί» επαγγελματικώς, να βγάλη όσους τεχνίτες και όσα είδη τεχνών χρειάζεται, πάλι τά χωριά πού είχαν τ' ό μονοπώλιο σέ μιάν τέχνη έξακολουθούν να κρατούν, σέ μεγάλη αναλογία των κατοίκων των, τήν τέχνην αυτήν.

Έτσι: χρυσικούς έβγαζαν άλλοτε ή Στεμνίτσα και οι Καλαρρύτες και ή Νέβεσκα' χρυσικούς βγάλουν και τώρα, αν και χρυσικοί γίνονται πιά και από τόσα άλλα μέρη τής Ελλάδος. Σαμαράδες έβγαίναν οι Σαμαρινιώτες και οι Μετσοβίτες, σαμαράδες βγαίνον και τώρα. Παπουτσήδες οι Δημητσανιώτες, οι Λαμιώτες, οι Λιανγκοβινοί, παπουτσήδες βγαίνον και σήμερα. Τσαρουχάδες οι Γιαννιώτες, οι Άρτινοί, τσαρουχάδες και τώρα. Βαρελάδες οι Σαντορινιοί, οι Παριανοί, οι Νιώτες, οι Σωπικιώτες, αυτήν τήν τέχνην πάλι. Καπιτάδες οι Σιφνιοί, τ' ό ίδιο και τώρα. Και έτσι με τή σειρά. Οι τεχνίτες άφίνουν τήν πατρίδα των, τήν όποιαν άλλοτε δεν έξεγνοούσαν στήν ξενιτειά των, και κυττάζουν πως να έγκτασταθούν μόνιμα στο μέρος πού βρίσκουν πολλή δουλειά. Παντρεύονται αυτού με κανένα ντόπιο κορίτσι, μαθαίνον στα παιδικά των τ' ό επάγγελμα, και έτσι ή τέχνη

ἀπὸ ξένη καὶ πλανόδια ποὺ ἦτο γίνεται ντόπια καὶ μόνιμη. Τὸ μαστοροχώρι ὅμως, ἡ μικρὴ πατρίδα τῆς τέχνης, δὲν παύει νὰ κρατᾷ τὸ ἴδιο ἐπάγγελμα. Ἐξακολουθεῖ νὰ στέλνῃ τὰ παιδιὰ τῆς ἔξω μὲ τὴν ἴδια κατὰ προτίμηση τέχνη, καὶ γι' αὐτὸ δὲν χάνεται ἡ πατροπαράδοτη δουλειὰ ἀπὸ κάθε τόπο, μὰ μόνο λιγοστεύουν οἱ πιστοί. Καὶ ἐρχόμεθα πάλι στοὺς κουδαρέους. Χωριὰ κουδαρέων στὴν Μακεδονία εἶναι ὅλη σχεδὸν ἡ ἐπαρχία Ἀνασελίτσας, πολλὰ ὄρεινὰ χωριὰ τῆς Καστοριᾶς καὶ πολλὰ ὄρεινὰ χωριὰ τῆς Φλωρίνης. Ἡ Κεντρικὴ καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Μακεδονία ποὺ εἶναι πιὸ πεδινὴ ἀπὸ τὴν Δυτικὴ λίγους οἰκοδόμους βγάζουν. Ἀπὸ τὴν Κεντρικὴν ὅμως Μακεδονία κάνει πάλι ἐξάιρεση ἡ ὄρεινὴ Χαλκιδική.

Ἡ Ἀνασελίτσα ἔχει αὐτὰ τὰ χωριὰ τῶν κουδαρέων: Τουπάνι, Ντόλο, Μερασάνι, Μεραλῆ, Μπόρσια, Κωνσταντζικο, Ρέσνη, Λατθρίστα, Τσάριστα, Λαμπανίτσα, Βισλογόστια, Βιδιλοῦστι, Λικνάδες, Τραμποτούστι, Χραμίστα, Κλεπίστι, Τάντισκο, Κοτούλι, Γαῖδουροχώρι, Ὀρειθό, Δέβλα καὶ ἄλλα. Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν σπῆν ἡ οἰκογένεια σὲ ἕνα αὐτὰ τὰ χωριὰ ποὺ νὰ μὴν ἔβγαλεν ἕνα τουλάχιστο μάστορα, ἢ ἕνα ἐργάτη οἰκοδόμο. Οἱ κουδαρέοι τῆς Ἀνασελίτσας ἐπήγαιναν χτίζοντας τὴν Μακεδονία, Θράκη, Μ. Ἀσία, Κωνσταντινούπολη καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Τώρα ἀκόμη πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τραβοῦν στὴ Σμύρνη καὶ στὴν Ἀγκυρα ὅπου ὑπάρχουν τόσες οἰκοδομικὲς δουλειές.

Ἀπὸ τὰ γειτονικὰ μέρη τῆς Ἀνασελίτσας ἔχομε μαστοροχώρια στὴν περιφέρεια Φλωρίνης τὴν Μεγκοβάνη καὶ Βελκαμένη, ποὺ εἶναι ἀλθανόφωνα χωριὰ, μὲ ἑλληνικωτάτη συνείδηση, τὸ ἑλληνόφωνο Βουγασικό, καὶ τὰ σλαυόφωνα Κοστονέτσι, Σμαρδάσι, Ντέμπελι. Καὶ παρακάτω, στὴν ἐπαρχία Καστοριᾶς τὸ Λέχοβο, ἀλθανόφωνο καὶ αὐτό, μὰ ἑλληνικώτατο, μὲ τίς πεντακόσιες οἰκογένειές του ἀπὸ τίς ὁποῖες οἱ τετρακόσιες εἶναι οἰκογένειες κουδαρέων.

Χωριὰ κουδαρέων στὴν ἑλληνικὴν Ἠπειρο εἶναι ὅλα σχεδὸν τὰ χωριὰ τῆς Κονίτσας καὶ ἕνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὰ χωριὰ τῶν Τζουμέρκων. Ἀκόμη μαστοροχώρια εἶναι πολλὰ ἀπὸ τὴν Β. Ἠπειρο τῆς Κορυτσᾶς καὶ τῆς Κολώνιας, ποὺ οἱ μαστόροι τῶν δὲν γυρίζουν ὀλιγώτερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους κουδαρέους

χτίζοντας τὴν Βαλκανική. Ἀπὸ τὰ χωριὰ τῆς Κονίτσας, ποὺ ἡ οἰκοδομικὴ εἶχε φτάσει καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ φθάνῃ σὲ τόσο σημεῖο προόδου, ξεκινοῦν καὶ σήμερα οἱ μαστόροι ὀργανωμένοι σὲ μπουλούκια ἢ ομάδες. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στὰ μαστοροχώρια τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Β. Ἠπείρου, μὰ τὰ χωριὰ τῆς Κονίτσας ἔδιναν πάντα μεγαλύτερο τόνο στὸ πανηγύρι τοῦ μισεμοῦ.

Τὰ χωριὰ Μόλιστα, Καστάνιανη, Στράτσιανη, Πυρσόγιαννη, Βούρμπιανη, Κεράσοβο, Πεκλάρι, Κουρτίνιστα, Πλάβαλη, Ἰσθορο, Ζάλιστα, Πιρκάτι, Σέλιτσι ἀδειάζαν μὲ τὴν Καθαρὴ Βδομάδα ἀδειάζουν ἀπὸ τὸν ἀνδρικό πληθυσμό, γιατί ὅλοι οἱ ἄνδρες ἦσαν μαστοροτεχνίτες καὶ μαστοροεργάτες. Ἐξεκινούσαν ὅλοι πρὸς ὅλη τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τὴν Βαλκανικὴ μὲ τὰ μολάκια καὶ τὰ γαϊδούρια τῶν γιὰ τὸ κουβάλημα τῶν πραγμάτων τῶν μαστόρων καὶ τοῦ οἰκοδομικοῦ ὕλικου. Τὸ ξεκίνημα ἐγένετο πανηγυρικὸ μὲ βιολιά καὶ μὲ λαβοῦτα, μὲ τραγοῦδια τῶν ἀνδρῶν ποὺ ἐφευγαν καὶ μὲ κλάματα τῶν γυναικῶν ποὺ ἔμεναν. Τὸ πανηγυρικὸ ξεκίνημα τῶν κουδαρέων ἔχει χάσει τώρα τὴν παλιά του αἴγλη, ὅπως ἔχασαν τὴν παλιά των αἴγλη, καὶ ὅλα τὰ ξεκινήματα τῶν κάθε εἶδους πλανοδίων τεχνιτῶν. Τὰ ὀργανωμένα μπουλούκια τῶν κουδαρέων μὲ τὴν αὐστηρὴ πειθαρχία καὶ τὴν κοινοβιακὴ ζωὴ εἶναι ἐλάχιστα τώρα καὶ θὰ τὰ συναντήσετε νὰ γυρίζουν ἢ νὰ χτίζουν στὰ ὄρεινὰ μόνον χωριὰ ὅπου δὲν ἐπήγγε ἀκόμη τὸ αὐτοκίνητο καὶ τὸ μπετόν ἀρμέ. Τώρα οἱ περισσότεροι κουδαρέοι καὶ τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Μακεδονίας φεύγουν ἀπὸ τὰ χωριὰ τῶν μόνον, ἢ κατὰ δυο-τρία άτομα, καὶ κατεβαίνουν στὶς πολιτείες ὅπου βρίσκουν δουλειὰ σὲ κάποιον ἐργολάβο ἢ μηχανικό. Τὸ ἴδιο ἀκατάστατη, χωρὶς ὀρισμένη χρονολογία, εἶναι καὶ ἡ ἀραιὰ ἐπιστροφή στὸ χωριό, ἐνῶ πρῶτα οἱ κουδαρέοι ἔπρεπε τὰ Χριστούγεννα νὰ βρίσκωνται στὰ σπίτια των.

Ξεκίνημα καὶ γύρισμα ἦσαν κανονισμένα μὲ ἀπαράβια ἔθιμα, καὶ εἶχαν τὴν πιὸ γλυκεῖα καὶ νοσταλγικὴ πανηγυρικὴ μορφή. Σήμερα ἐφευγε τὸ ἕνα χωριό, αὐριο τὸ ἄλλο, τὴν ἄλλη τὸ ἄλλο. Σὲ μιὰ βδομάδα ἀδειάζει ὁ τόπος. Καὶ τὰ ὄργανα καὶ ὅσοι ἔμεναν συνῶδευαν τὸ μπουλούκι τῶν ταξειδιωτῶν ὡς ἔξω στὸ χωριό. Ἐκεῖ ἐγένετο ὁ τελευ-

ταῖος σταθμὸς καὶ ἐπαίζοντο ἡ λυπημένη πατινάδα τοῦ μισεμοῦ.

Κάθε ἰδιαιτέρα ομάδα κουδαρέων ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὴν κουδαρούμνα τῆς—τὸν πρωτομάστορα τῆς—τοὺς κουδαρέους ἢ μαστόρους, τὰ παιδιὰ γιὰ τὰ πράματα—γιὰ τὰ ζῶα δηλαδή—καὶ τὰ παιδιὰ γιὰ τὴ λάσπη. Σὲ κάθε ομάδα ὅμως, σὲ κάθε, ὅπως πολλές φορές λέγεται, *ναιϊφᾶ*, ἀπαραίτητα ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ οἱ εἰδικοί τεχνίτες ποὺ ἔβγαζαν τίς πέτρες καὶ τίς πλάκες, οἱ *μαντεμιτζήδες*, καὶ οἱ εἰδικοί γιὰ τὸ πελέκημα τῶν ἀγκωναρῶν, οἱ *πελεκάνοι*. Ἡ πληρωμὴ τῆς δουλειᾶς ἐγένετο ἀπὸ τὸν ἐργοδότη στὸν πρωτομάστορα ἢ μὲ ἀποκοπὴ ἐπὶ ὀλοκλήρου τῆς οἰκοδομῆς, ἢ κατὰ εἰδικὰ τμήματα τῆς οἰκοδομῆς, ἢ, γιὰ τὴν τοιχοποιία, μὲ τὸν πῆχυ. Ὁ πρωτομάστορας ἐμοίραζε σὲ ἴσια μερίδια τὸ χρέμα στοὺς μαστόρους, χωρὶς νὰ παίρνῃ αὐτὸς περισσότερα, καὶ ἕνα μέρος ἐκρατοῦσε γιὰ τὰ παιδιὰ γιὰ τὴ λάσπη καὶ γιὰ τὰ πράματα, ποὺ ἦσαν ὄχι μὲ τὸ μερίδιο ἀλλὰ μὲ μηνιαίκο. Οἱ μαστόροι ποὺ εἶχαν ζῶα ἔπαιρναν εἰδικὸ μερίδιο καὶ γιὰ τὸ ζῶο τῶν ἐδούλευαν, μὲ ἄλλα λόγια, οἱ μαστόροι καὶ τὰ ζῶα ἐργολαβικῶς καὶ ἐπληρώνοντο ἀνάλογα μὲ τὰ κέρδη ποὺ ἄφινεν ἢ δουλειὰ, τὰ δὲ παιδιὰ μὲ ὀρισμένο μισθό. Τὸ σύστημα αὐτὸ τῆς πληρωμῆς κατὰ μερίδια—ἄλλοῦ ἴσια καὶ ἄλλοῦ ἄνισα—ἐξακολουθεῖ νὰ ἐφαρμόζεται καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα μπουλούκια πλανοδίων τεχνιτῶν καὶ δουλευτᾶδων· ἀλλὰ παντοῦ χάνει ἕδαφος καὶ διαρκῶς περιορίζεται.

Μπουλούκια κουδαρέων, ὀργανωμένων κατὰ τὸ παλιὸ αὐτὸ κοινοβιακὸ σύστημα, θὰ συναντήσετε καὶ τώρα ἀκόμη στὸ Πωγῶνι, στὶς Φιλιάτες, στὴν Αἰτωλοκαρνανία, στὴν Ἠλεία, στὸ Αἴγιο, καὶ ἄλλοῦ, ἀλλὰ τὸ σύστημα διαρκῶς χάνεται καὶ ξεφτίζεται.

Οἱ σιδηρόδρομοι, τὸ αὐτοκίνητο, ἡ ἐγκατάλειψη τῶν χωριῶν καὶ τὸ μάζωμα τῶν χωρικῶν στὶς πολιτείες, τέλος τὸ μπετόν ἀρμέ καὶ τὰ νεώτερα ὕλικά καὶ οἱ νεώτεροι τρόποι τῆς οἰκοδομικῆς μαζῆς μὲ τὸ ἀτομικιστικὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, ἐχάλασαν καὶ τὸ σύστημα τῶν κουδαρέων. Τοὺς ἐκάρφωσαν στὴν πολιτεία ἢ τοὺς ἔκαναν πλανώμενα μοναχικὰ άτομα. Τὰ παιδιὰ τέλος πολλῶν κουδαρέων δὲν ἀκολουθοῦν πιά τὸ πατρικὸ ἐπάγγελμα.

Κ. ΦΑΛΤΑΓΙΤΣ

ROBERT VALLERY · RADOT

Η Ψ Υ Χ Η ΔΙΗΓΗΜΑ

ροχερό καὶ μουντὸ τὸ νοεμβριανὸ χάραμα μόλις διαπερνοῦσε τὰ παράθυρα κάποιου δωματίου τοῦ ξενοδοχείου «Τὸ Ἄσπρο Ἄλογο.» Κουρασμένη, ἡ Κλαίρη Μερεγγᾶνοιζε τὰ μάτια.

Στὴν ἀρχὴ ἔμεινε ἔκπληκτη· δὲν ἀναγνώριζε τὴν κρεββατοκάμαρά της. Σιγά-σιγά ξαναθυμήθηκε τὸ προηγούμενο βράδυ, εἶχαν φύγει ἀπὸ τὸ σπίτι γιὰ νὰ πανηγυρίσουν τὴν ἐπέτειο τοῦ γάμου τους στὸ ἴδιο ἐκεῖνο σκοτεινὸ ἐπαρχιακὸ ξενοδοχεῖο ὅπου εἶχαν περάσει τὴν πρώτη τους γαμήλια νύχτα· θὰ ξαναζοῦσαν τὸ ἐρωτικὸ τους ταξίδι. Ἐδῶ κ' ἕνα χρόνο, τὸ δωμάτιο αὐτὸ εἶχε κλείσει ὅλη τὴν εὐτυχία της, ὡς γυναίκα. Γιατὶ λοιπὸν σήμερα τὸ ξαναγύρισμα παρόμοιων ἀναμνήσεων, ἀντὶ νὰ πλημμυρίσῃ τὴν καρδιά της μὲ φλογερὴ καὶ γλυκεῖα συγκίνηση, τὴ σφίγγει σὰν ἐφιάλτης;

Κι' ὅμως αὐτὸς ποὺ ἀναπαύεται πλάι της εἶν' ὁ ἴδιος ποὺ εἶχε διαλέξει μόνη της· κανεὶς ἄλλος δὲν ἄγγιξε τὴν καρδιά της. Πῶς τὸν ἀγάπησε! Τὸ φτωχικὸ αὐτὸ δωμάτιο τὸ ἔξερι, ὀλόφωτο τότε ἀπὸ λάμψη μυστηριώδη· οἱ γυμνοὶ καὶ παγεροὶ αὐτοὶ τοῖχοι τὸ γνορίζουν πῶς μπῆκε στὴ ζωὴ της σὰν μιὰ θριαμβευτικὴ αἰγὴ καὶ πῶς τίποτα πιά δὲν ὑπῆρξε γιὰ τὸ ἐκστατικὸ εἶναι της τόσο γλυκὸ σὰν τὰ χεῖλη του καὶ τόσο ποθητὸ σὰν τὰ μάτια του. Τὴν εἶχε λοιπὸν ἀπογοητεύσει; Ὅχι, ἡ θέρημο του δὲν εἶχε κρυώσει· πάντα τὸ ἴδιο ζηλότυπο καὶ σφιχτὸ ἀγκάλιασμα, ἡ ἴδια γεμάτη πάθος προθυμία. Ἐγνώρισαν ὅλη τὴν ἀνθρώπινη εὐτυχία. Δὲν ἀναγκάστηκαν ποτέ τους νὰ λημονήσουν ἢ νὰ κάνουν ἄνοστο τὸν ἔρωτά τους μὲς στὸν ἀνεμοστρόβιλο τῶν πόλεων· μιὰ ζωὴ στὴν ἐξοχὴ, ἡσυχία κ' ἄνετη, τοὺς ἐπέτρεψε ν' ἀπολαύσουν τίς τρέλλες

τῆς ἀγάπης στὸ ἴδιο περιβάλλον ὅπου εἶχαν ἀρραβωνιασθῆ· εὐγενικὰ τοπεῖα κηποι σὰν ταράτσες ποὺ ἐφθάνανε ὡς τὸν ποταμό, ἡσυχὰ λειβάδια ὅπου ἀνεμίζανε οἱ λεῦκες, σπιτάκια μὲ κεραμίδια κόκκινα, ζωσμένα σὰν μιὰ φωληὰ μὲς' στὴ γλῶση.

Οἱ εἰκόνες αὐτῆς τῆς ἡρεμῆς ἡδονῆς, φορτωμένες ἀπὸ ἀναμνήσεις, κάνουν κάθε μέρα τὴν ἀτμόσφαιρα πιὸ διεγερτικὴ· κάθε βράδυ, παραμονεύει στὸ κατῶφλι τὴν ἐπιστροφή τοῦ ἀντρός της· τὸ βλέπει ποὺ προσπερνᾷ τὴ δεινροστοιχία· τοῦ χαμογελά· τῆς

μποροῦσε νὰ προστρέξῃ. Παρατηροῦσε προσπαθώντας νὰ συγκινηθῆ. Ἀλλοίμονο! ἡ παρουσία αὐτῆ δὲν τὴν τάραιζε πιά, τὰ λατρεμένα αὐτὰ χαρακτηριστικὰ τὴν ἄφηναν ἀδιάφορη.

Ἐπειτα ἀπὸ τρεῖς μῆνες ἔξωφρενικῆς ἡδονῆς θέλησε, γιὰ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ ἀκόμα περισσότερο, νὰ τὸν γνωρίσῃ ὡς τὰ κατὰβαθα τῆς σκέψης του καὶ τῆς καρδιάς του· θέλησε νὰ μάθῃ τὸ παρελθόν του, τὰ παιδικὰ του χρόνια, τίς πόλεις ὅπου εἶχε κατοικήσει, τοὺς φίλους μὲ τοὺς ὁποίους εἶχε συνδεθῆ· διάβασε τὰ βιβλία ποὺ

ἐκεῖνος προτιμοῦσε, καὶ νὰ ποὺ τώρα ἡ ἱερὴ αὐτῆ θέρημο, σιγά-σιγά, εἶχε ἐξατμίσει κάθε μαγεία· ὁ ἐξαιρετικὸς αὐτὸς ἄνδρας ποὺ τὴν εἶχε κατακτήσει μὲ τὸ πρῶτο βλέμμα ἦταν, κάτω ἀπὸ τὴν κοσμικὴ λάμψη ποὺ τὸν σκέπαζε καὶ ποὺ τοῦ χάριζε μιὰ ψευτικὴ προσωπικότητα, ἡ πιὸ κοινὴ κ' ἡ πιὸ ἀνόητη ὑπαρξίς. Κάθε τι ποὺ προερχόταν ἀπ' αὐτὸν τὴν ἐπέτρεπε τώρα· τὸ νοητὸ αὐτὸ ὕψος ποὺ τὸ εἶχε πάρει γιὰ χαριτωμένη ἔξοχία δὲν ἦταν παρὰ ὀκνηρία· τὸ

Μιὰ ζωὴ στὴν ἐξοχὴ, ἡσυχία καὶ ἄνετη.

προσφέρει τὸ λουλοῦδι ποὺ ἔκοψε στὴν ἐξοχὴ. Ἐκεῖνη ἀναπνέει τὸ ἄρωμά του καὶ τὸ καρφώνει στὸ στήθος της· τὴν παρασύρει στὸ πάροκο καί, σφίγγοντάς της τρυφερὰ τὰ μπράτσα, τῆς διηγεῖται τίς ἀσχολίες του τῆς ἡμέρας· μὲς' στὸ βλέμμα του βλέπει τὴ σιωπηλὴ ἀπεραντωσύνη τοῦ δάσους καὶ τῶν λιβαδιῶν... Ἡ ζωὴ αὐτῆ ποὺ εἶναι τόσο ἀγνή, τόσο μεγάλη καὶ τόσο τρυφερὴ δὲν τὴν κάνει νὰ φαίνεται σὰν εὐτυχισμένη;

Κοίταξε τὸν ἄντρα της· τὸ πρόσωπό του, βαρὺ ἀπὸ τὸν ὕπνο, φαινόταν νὰ τῆς χαμογελά ἀκόμη· ἴσως καὶ νὰ τὴν ἔβλεπε στ' ὄνειρό του. Τὰ μπράτσα του, τεντωμένα ὀρθίμα πρὸς αὐτή, φαινότανε σὰ νὰ θέλαν νὰ τὴ σφίξουν ἐπάνω του... Ἦτανε αὐτὰ τὰ ἴδια βλέφαρα, ἡ ἴδια ἀργὴ ἀναπνοή, τὸ ἴδιο δυνατὸ καταφύγιο ὅπου θὰ

γέλοιο αὐτὸ τὸ τόσο ἔξυπνο ἦταν τότε χυδαῖο· ἐπὶ πολὺ εἶχε ἀγανακτήσει μὲ τὸν ἑαυτὸ της· μὰ, κάθε μέρα, ἡ βαρεῖα κούραση εἶχε συντρίψει τὸν ἔρωτα αὐτόν.

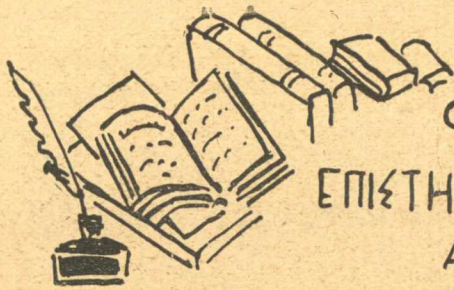
Σὲ λίγο ὁ ἄντρας της ξύπνησε. Αὐτὴ τὸν κοίταζε χαμογελώντας. Καθὼς τὴν φιλοῦσε, εἶδε τὰ μάτια της ποισμένα καὶ γεμάτα δάκρυα...

— Πῶς; Κλαίς σήμερα, ἀγάπη μου; Μὰ γιατί;

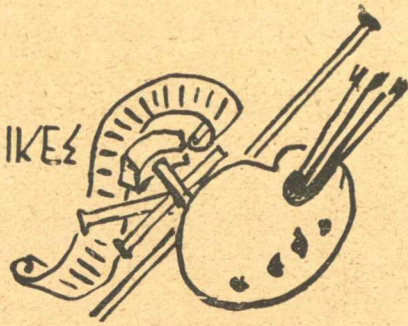
— Δὲν εἶναι τίποτα· ἡ συγκίνηση, χουσό μου... Αὐτὸ τὸ δωμάτιο, ὅλες αὐτῆς οἱ ἀναμνήσεις.... Ἄ! πόσο σ' ἀγαπῶ!..

Καὶ τὸν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά της, κυριευμένη ἔξαφνα ἀπὸ φλογερὸ πάθος, ἐντελῶς καινούργιο, ἀναμειγμένο μὲ κάποια ἀνείπωτη ἐπιθυμία νὰ μὴν τοῦ φανερωθῆ.

Μετὰφρ. ΓΕΩΡΓ. Α. ΠΡΑΤΣΙΚΑ

**ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ - ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ
ΑΠΟ ΘΛΟΝΤΩΝ ΚΟΣΜΩΝ**

— ΣΤΗ ΣΟΦΙΑ έγιναν πρό ημερών τὰ ἐγκαίνια ἐνός νέου μουσείου: τοῦ Κοινωνικοῦ Μουσείου. Τὸ μέγαρο ἐδωρήθη ἀπὸ κάποιον Βούλγαρον πρόκριτον. Τὴν ὀργάνωσιν τοῦ μουσείου ἀνέλαβε τὸ τμήμα κοινωνικῆς προνοίας τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν.

Τὸ ἕνα τμήμα τοῦ μουσείου εἶναι ἀφιερωμένο στὴ Δημοσίᾳ Ἰγείᾳ. Σ' αὐτὸ ἐκτίθενται ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν καταπολέμησιν τῆς ἐλονοσίας, τῆς φυματώσεως, τῶν μεταδοτικῶν νοσημάτων, τῶν ἀφροδισίων νόσων καὶ τὰ μέσα τῆς προληπτικῆς ἰατρικῆς καὶ υγιεινῆς.

Τὸ δεύτερον τμήμα εἶναι ἀφιερωμένο στὶς προσπάθειες ποὺ γίνονται γιὰ τὴν προστασίαν τῶν παιδιῶν ἐν γένει.

— ΤΟ ΠΡΩΤΟ παγκόσμιον συνέδριον τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῆς βιβλιογραφίας, γιὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ ὁποίου ἐγράψαμε, διετύπωσε στὴν τελικὴ συνεδρίασιν τῆς δλομελείας τοῦ δεκαπέντε εὐχῆς σχετικῆς μὲ τὴν δημοσίευσιν διαφόρων ἐργῶν ἢ καταλόγων βιβλιογραφικῶν τὴν ὀργάνωσιν τῶν ἀνταλλαγῶν καὶ τῶν ὄρων ἐργασίας τῶν βιβλιοθηκῶν, σπουδασίων καὶ καθηγητῶν τῆς βιβλιοθηκονομίας τὴν ἰδρυσιν ἐπαγγελματικῶν σχολῶν βιβλιοθηκῶν.

Τὸ συνέδριον ἐξήτησεν ὅπως ὁ διεθνὴς δανεισμός μεταξὺ τῶν βιβλιοθηκῶν ἐνεργῆται χωρὶς διαμέσου καὶ ἐπὶ τῆ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς ἀμοιβαιότητος ὅπως ἡ ἐπιτροπὴ διανοικτικῆς συνεργασίας ἀναζητήσῃ τὰς βάσεις μιᾶς συμφωνίας γιὰ τὴν ἰδρυσιν σὲ κάθε χώρα ἐνός γραφείου ποὺ θὰ ὀργανώσῃ καὶ θὰ διαρρυθμίσῃ τὴν διεθνῆ ἀνταλλαγὴν τῶν λογοτεχνικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν δημοσιευμάτων ὅπως ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν πανεπιστημιακῶν ἐνασίμων διατριβῶν γενικευθῆ ὅπως ἰδρυθῶν ἐθνικῶν γραφεῖα βιβλιογραφικῶν πληροφοριῶν καὶ προστατολισμοῦ ὅπως οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐθνικοὶ ὀργανισμοὶ ἐνοποιήσουν τοὺς κανόνες τῆς στατιστικῆς τῶν ἐντύπων.

Πρὶν χωρισθῶν, τὰ μέλη τοῦ συνεδρίου διεκήρυξαν ἐπισήμως ὅτι «οἱ δημόσιες ἐξουσίες κάθε κράτους ἔχουν τὸ ἐπιτακτικὸν καθήκον νὰ ἐννοῶν τὴν βιβλιοθηκῆν ὅσο καὶ τὰ πανεπιστήμια καὶ τὰ σχολεῖα, τὸσον ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῶν οικονομικῶν ἀναγκῶν τῶν, ὅσον καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ἀναπτύξεως τῶν σὸν διαποικτικῶν, τεχνικῶν ἢ κοινωνικῶν πεδίων».

— ΣΤΟ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ ἐδόθησαν, κατὰ τὸ πρῶτον πενθήμερον τοῦ Ἰουλίου, μεγάλης γιορτῆς ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 10ῆς ἐπετείου τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συνδέσμου ἠθοποιῶν τοῦ βασιλείου τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων. Ἡ Ἰπερπεντακτασίαι ἠθοποιοὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς χώρας ἐφθασαν στὴν πρωτεύουσα ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν μεγάλων θεάτρων καὶ τῶν μικρῶν ἐπαρχιακῶν θιάσων. Οἱ ἀντιπρόσωποι παρήλασαν διὰ τὸν κυριώτερον ὁδὸν τῆς πρωτεύουσας. Ἐπειτα ἐπῆγαν στὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν, ὅπου ἐφάλη δέσφει εἰς μνήμην τῶν ἀποθανόντων καλλιτεχνῶν. Κάθε βράδου ἐδίδοντο πανηγυρικῆς παραστάσεις μουσικῶν

καὶ δραματικῶν ἐργῶν, νοτιοσλαβικῶν καὶ ἐσθων. Ὁ θάσος τοῦ Ζάγκρεμπ ἐπαίξε τὸν «Βολπόν» τοῦ Μπὲν Τζόνσον. Ἄλλος ἐπαίξε τὴν «Ἡμερομένη μέγαρια» τοῦ Σαίξπηρ. Τὴν τελευταία ἡμέρα ἐγίνε καὶ ποδοσφαιρικὸ ἀγώνισμα μεταξὺ τῶν καλλιτεχνῶν τοῦ Ζάγκρεμπ καὶ τοῦ Βελιγραδίου ἐν μέσῳ γενικῆς ἰλαρότητος.

Ἐπι τῆ εὐκαιρίᾳ, ὁ νοτιοσλαβικὸς τύπος ἐδημοσίευσεν ἄρθρα ἀφιερωμένα στὴ γένεσιν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ θεάτρου στὴ Σερβία καὶ στὶς ἄλλες χώρας τοῦ βασιλείου καὶ στοὺς πρῶτους μεγάλους ἠθοποιούς.

— ΕΝΝΗΑ νέες γερμανικῆς ὄψεως ἀνεβάζονται κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μουσικῶν ἐορτῶν τοῦ Ντουόμπουργκ τῆς Γερμανίας, οἱ ὁποῖες συμπίπτουν μὲ τὴν 5ῃν ἐπέτειον τῆς Γερμανικῆς Μουσικῆς Ἐταιρίας, ἐνός ὀργανισμοῦ ἠθικῶς ὑπολόγου γιὰ τὴ μουσικὴ ζωὴ τῆς χώρας. Τὰ ἔξοδα τοῦ ἀνεβάσματος νέων μελοδραμάτων εἶναι τὸσον τρομακτικὰ, ὥστε κανένας θεατρῶν δὲν τολμᾷ νὰ τὰ ἀναλάβῃ. Μόνον ἡ προσφορὰ τῆς πόλεως Ντουόμπουργκ, ἡ ὁποία ἔθεσεν ὅλα τὰ τεχνικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ ἐξαρτήματα τῆς στήθι διᾶθεσιν τῆς ἐταιρίας καὶ τῆς παρεχώρησεν δωρεάν τὸ δημοτικὸν θέατρο γιὰ ἐξ ἐδοδμάδες, κατέστησεν δυνατὴν τὴν ἐμφάνισιν τῶν νέων αὐτῶν ἐργῶν τὰ ὁποῖα εἶναι:

«Τρωάδες», (λιμπρέττο κατὰ διασκευὴν ἀπὸ τὸν Εὐριπίδην), τοῦ Ἐμιλ Πέτερς· «Ὁ γάμος τῆς Ἀρτέμιδος», τοῦ Στρούδερ· «Τὸ εὐτυχιώμενο χέρι», τοῦ Σαϊνμπεργκ ἢ «Σαλαμπό», τοῦ Τήσσο· «Ὀνειρόδραμα», τοῦ Γιούλιους Βάϊσμαν· «Τὸ φυλακισμένο ποῦλι», τοῦ Σεμ-μὲν Πελί· «Γεώργιος Δανδίν», τοῦ Γκρόπ· «Τούλλια», τοῦ Κικ-Σμίτ, καὶ ὁ «Μηχανικὸς Χόπκινς», τοῦ Μάξ Μπράντ.

Οἱ Γερμανοὶ μουσικοὶ κριτικοὶ ἐλπίζουν πὼς τὸ μελοδραματικὸν θέατρον μπορεῖ ἔτσι νὰ πλουτισθῇ μὲ ἕνα - δυὸ ἔργα μονίμου ἀξίας.

— ΕΝΑΣ θεατρῶν τῆς Σαντιάγο τῆς Χιλῆς ἐξήτησεν ἀπὸ τοὺς καλύτερους ἰσπανοὺς καὶ νοτιοαμερικανοὺς συγγραφῆς θεατρικὰ ἔργα, γραμμένα ἐιδικῶς γιὰ παιδιὰ. Τὰ ἔργα αὐτὰ θὰ ἀνεβασθῶν σ' ἕνα μεγαλειῶδες θέατρο γιὰ παιδιὰ - ποὺ ὁ ἴδιος θεατρῶν σκοπεῖ νὰ κτίσῃ. Θὰ περιλαμβάνῃ 3.000 θέσεις, θὰ εἶναι ἐφωδιασμένο μὲ ὅλα τὰ κομφορ καὶ πρὸ παντός θὰ εἶναι ἀφλεκτον.

— ΣΤΗ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ προκαλεῖ ζωηρὰς συζητήσεις μὲ πρῶταίς περὶ ἰδρύσεως κοντὰ στὸ Δούναβι ἐνός πύργου, ὁ ὁποῖος θὰ περιλάβῃ ὀλόκληρην τὴν ἱστορίαν τοῦ οὐγγρικῶ ἔθνους. Ὁ πύργος αὐτός θὰ εἶναι, κατὰ τὸ σχέδιον, δεκαῶροσος. Κάθε πάτωμα θὰ ἀντιπροσωπεύῃ μὲ εἰκόνας καὶ ἀγάλματα, ἕναν αἰῶνα ἱστορίας, ὥστε ὁ ἐπισκεπτής σὲ μιὰ - δυὸ ὥρες νὰ πᾶρῃ μιὰ γενικὴν ἰδέαν τῆς χιλιετῆς ἱστορίας τῆς Οὐγγαρίας, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν δέκατον ὄροφον (ἡ κατὰκτισσις τῆς Οὐγγαρίας) καὶ τελειώνοντας στὸ ἰσάγειο (ὁ παγκόσμιος πόλεμος).

— Η ΠΡΟΣΦΑΤΩΣ συσταθῆσα Ἰταλικῆ

Ἀκαδημία ἔχασεν ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἔκριτα μέλη τῆς, τὸν καθηγητὴ Τρομπέτι, ἀπὸ τοὺς καλύτερους γλωσσολόγους τῆς ἐποχῆς μας. Τὸ ὄνομα τοῦ Τρομπέτι ἐγίνε πλατύτερα γνωστὸ ὅταν πέρυσιν, στὸ Διεθνὲς Ἐτρουσκικὸν Συνέδριον, στὴ Φλωρεντία, ἀνεκοίνωσε πὼς εὗρκεν ἕνα νέο κλειδί τῆς Ἐτρουσκικῆς γλώσσης.

— ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ ἄρχισαν οἱ ἐορτῆς τοῦ Σαίξπηρ μὲ τὴν κατάθεσιν τοῦ θαιμείου λίθου τοῦ νέου μεγάλου «θεάτρου Σαίξπηρ», ποὺ κτίζεται στὸ Στράτφορντ — ἐν — Αἰθῶν εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ πρὸ τριετίας καέντος. Οἱ καλλιτεχνικῆς αὐτῆς ἐορτῆς θὰ διαρκέσουν ἕως τὴς 7 Σεπτεμβρίου.

— ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ Συμβούλιον τῆς Βαρσοβίας ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Παδαρέσκι στὸν ὠραιότερον δημόσιον κήπον τῆς Πολωνικῆς πρωτεύουσας.

— Η βασιλίσσα Μαρία τῆς Ρουμανίας γράφει, στὸ Μπλέντ τῆς Νοτιοσλαβίας ὅπου παραθερίζει ἕνα μυθιστόρημα μὲ θέμα πολὺ ρωμαντικὸ, τὸ ὁποῖον ἐλπίζει νὰ ἐκδώσῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1930.

— ΣΤΗΝ ΕΡΥΘΡΑ Πλατεῖα τῆς Μόσχας, στὸ μέρος τοῦ ἐυλίνου οικοδομημάτων ποὺ στεγάζει τὸ βαλσαμωμένο πτώμα τοῦ Λένιν, θὰ κτισθῇ ἕνα νέον μαιουσιλετον τοῦ Λένιν, φτιαγμένο μὲ πέτρες φερμένες ἀπὸ ὅλες τὴς Δημοκρατίας τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Τὸ νέον μαιουσιλετον θὰ τελειώσῃ περὶ τὰ μέσα Ὀκτωβρίου καὶ τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ θὰ συμπέσουν μὲ τὸν ἐορτασμὸν τῆς δωδεκάτης ἐπετείου τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ χρησιμοποίησις λίθων ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς χώρας θεωρεῖται σύμβολον τῆς ἀδελφικῆς ἐνώσεως τῶν διαφόρων λαῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως.

— ΚΑΤΑ τὴς παρατηρήσεις ἐνός σοφοῦ φιλολόγου τῆς Ζυρίχης — γράφει ἡ «Ἐπιτινόν» — ἡ γλῶσσα ποὺ ὁμιλεῖται περισσότερο στὸν κόσμον σήμερᾳ εἶναι ἡ ἀγγλική. Πρὸ ἐνός αἰῶνος τὴν ἐννοοῦσαν μόνον 20 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι· σήμερᾳ εἶναι ἡ γλῶσσα 160 ἑκατομμυρίων — χωρὶς νὰ συνυπολογίσωμε τὰ 60 ἑκατομμύρια, τῶν ὁποίων δὲν εἶναι ἡ κυρία γλῶσσα.

Ἡ γερμανικὴ, τὴν ὁποίαν πρὸ ἑκατὸ χρόνων μιλοῦσαν 32 ἑκατομμύρια, ὁμιλεῖται σήμερᾳ ἀπὸ 85 ἑκατομμύρια.

Ἡ φλαμανδικὴ, στὴν ἰδία περίοδον, ἀνέβηκεν ἀπὸ 6 σὲ 15 ἑκατομμύρια, ἡ σουηδικὴ ἀπὸ 3 σὲ 7, ἡ δανικὴ ἀπὸ 2 σὲ 5.

Οἱ λατινικῆς γλώσσες δὲν παρουσίασαν τὸσην ἐξάπλωσιν. Πρῶτῃ ἐρχεται ἡ ἰταλικὴ (ἀπὸ 21 σὲ 45 ἑκατομμύρια), ἔπειτα ἡ ἰσπανικὴ (ἀπὸ 35 σὲ 50 ἑκατομμύρια). Ἡ γαλλικὴ ἦταν, στὰ 1829, ἡ γλῶσσα 32.400.000 ἀνθρώπων· σήμερᾳ εἶναι ἡ γλῶσσα 45 ἑκατομμυρίων. Τὴν ὁμιλοῦν ὁμοῦς 75 ἑκατομμύρια ἔθνοι· κ' ἔτσι ἡ γαλλικὴ ἐρχεται πρῶτῃ μεταξὺ τῶν ἐπιτινῶν γλωσσῶν.

Ἡ μόνη γλῶσσα ποὺ παρουσιάζει ἐλάττωσιν εἶναι ἡ τουρκικὴ· κατέβη ἀπὸ τὰ 30 σὲ 24 ἑκατομμύρια.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΑΛΙΤΕΧΝΑΙ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΥ

Ἄ μὴ φανῆ παραξένο πὼς ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος ἀγαποῦσε νὰ μὲνῃ μόνος του, γιὰτὶ εἶχε μεγάλο πάθος γιὰ τὴν τέχνην, ἡ ὁποία θέλει νὰ κρατήσῃ γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς κῆρας ἐραστή. Ὡστε ἄδικα ἀνομάζανε τὸν Μιχαὴλ Ἄγγελο ἰδιότροπον καὶ φαντασιόπληκτον. Ἡ ἀρετὴ θέλει σκέψῃ καί μοναξιά. Μ' ὅλην ὁμῶν τὴν ἀπομόνωσίν του, ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος εἶχε πολλοὺς ἀκριβοὺς φίλους ἀπὸ τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς σοφοὺς. Εἶχε συνδεθῇ τὸσον πολὺ μὲ τὸν καρδινάλιον Ἰππόλυτον τῶν Μεδίκων, ὥστε μιὰ φορὰ ποὺ ὁ καρδινάλιος ἀντελήφθη ὅτι τοῦ ἄρσετο ἕνα ἁμορφὸ ἄλογόν του τοῦ τῶσταιε ἀμέσως δῶρον, μαζὶ μὲ δέκα χιλιάδες φορτὰ σιανὸ κ' ἕναν ἵπποκῶμο. Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος ἦταν ἐπίσης στενὸς φίλος τοῦ Ἀνίθα Κάρο, τοῦ ἑλληνομαθοῦς ποιητοῦ. Ἀγαποῦσε τοὺς αὐντεχνίτες του καὶ ἰδίως τὸ ζωγράφον Τζιόρτζιο Βάζαρη, ποὺ ὠκλήρησε ἀργότερα ὁ πρῶτος τοῦ βιογράφου. Ἐγράφε λογοτεχνήματα καὶ προπάντων παίήματα, ἐξαιρετικὰ βέβαια, πολὺ δυσκολονόητα ὁμοῦ, ὥστε νὰ φέρουν σὲ ἀμηχανία τοὺς σχολιαστῆς τους.

Ἐτρεφε μεγάλο σεβασμὸν γιὰ τὴν ποιήτρια Βικτωρία Κολόννα, κ' εἶναι ἡ μόνη γυναῖκα μὲ τὴν ὁποία εἶχε σχέσεις σ' ὅλην τὴν ζωὴν του. Αὐτὴ ἦταν σὺζυγος τοῦ μαρκησίου τῆς Πεκονίας, καὶ οἱ σύγχρονοὶ τῆς τὴ λέγανε «θεῖα» ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐφυίας.

Ἀπὸ τοὺς νεκροὺς συμπατριῶτες του θαύμαζε πολὺ τὸ Δάντην, κ' ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του μεγάλη εὐλάβεια εἶχε γιὰ τὸν Σαβανάρδον, τὸ Δομινικανὸ καλόγερον, μόνον καὶ μόνον γιὰτὶ τὸν ἄκουσε νὰ ἀγορεύῃ μιὰ φορὰ στὴ Φερράρα. Φαίνεται πὼς ἔτρεφε κάποια ἀντιπάθεια γιὰ τὸ Λούθηρον, τὸ θρησκευτικὸ μεταρρυθμιστὴ τῆς Γερμανίας.

Ὅταν ἀκόμα ἦταν νέος, ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος σκάλισε μιὰ φορὰ στὸ μάρμαρον ἕναν μικρὸν ἔρωτα καὶ τὸν ἔκαμε τὸσον κλασσικὸν ὄρατον, ποὺ κάποιοι φίλος του μόλις τὸν εἶδε τοῦ εἶπε: «Θάψῃ τον μὲς στὴ γῆ, εἶμαι βέβαιος πὼς θὰ περάσῃ γιὰ ἀρχαῖος» θὰ σφαλῇ στὴ Ρώμην καὶ θὰ πάρῃς περισσότερο λεπτὰ ἀπ' ὅσα θὰ κερδίσῃς ἐδῶ». Λένε πὼς ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος τὸν πῆρε μαζὶ τοῦ στή

Ρώμην καὶ τὸν ἔχωσε μέσα σ' ἕνα ἀμπέλι, κ' ὕστερα τὸν πούλησε σὲ κάποιον καρδινάλιον γιὰ 200 φλοουριά. Ἐπίσης λένε ὅτι ὁ καρδινάλιος σὲν ἔμαθε τὴν ἀλήθειαν ἔγινε ἔξω φρενῶν, γιὰτὶ δὲν ἤξευρε ὅτι ἡ ἀξία τῶν ἐργῶν τῆς τέχνης ἐγκραται στὴν τελειότητά τους καὶ ὅτι τὸσον τὰ καινούργια ὅσον καὶ τὰ παλιά ἔργα μποροῦν νὰ ἔχουν κάποτε τὴν ἴδια ἀξία.

Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος ἔλεγε γιὰ κάποιον σπουδαῖον ἀντιγραφέα τῶν κλασσικῶν ἀγαλμάτων: «Ὅποιος πηγαίνει πίσω ἀπὸ τοὺς ἄλλους δὲ μπορεῖ ποτέ νὰ τοὺς περάσῃ, κ' ὁποῖος δὲν εἶναι νὰ ἐργάζεται γιὰ τὸν ἑαυτὸ του δὲ μπορεῖ νὰ ὑπηρετῇ καλὰ τοὺς ἄλλους».

Ἀγαποῦσε πολὺ τὴν ἀνθρώπινην ὁμορφίαν διὰ μέσου τῆς τέχνης. Ἡ ζωὴ του ὑπῆρξε τίμια καὶ λιτότατη. Στὰ νιάτα του τοῦ ἔφτανε λίγο ψωμί καὶ λίγο κρασί γιὰ νὰ ἐργάζεται, καὶ πάντα ἴσαμε τὰ γεράματα ἔτρωγε λιτότατα καὶ συχνὰ μόνον τὸ βράδον. Ἦταν

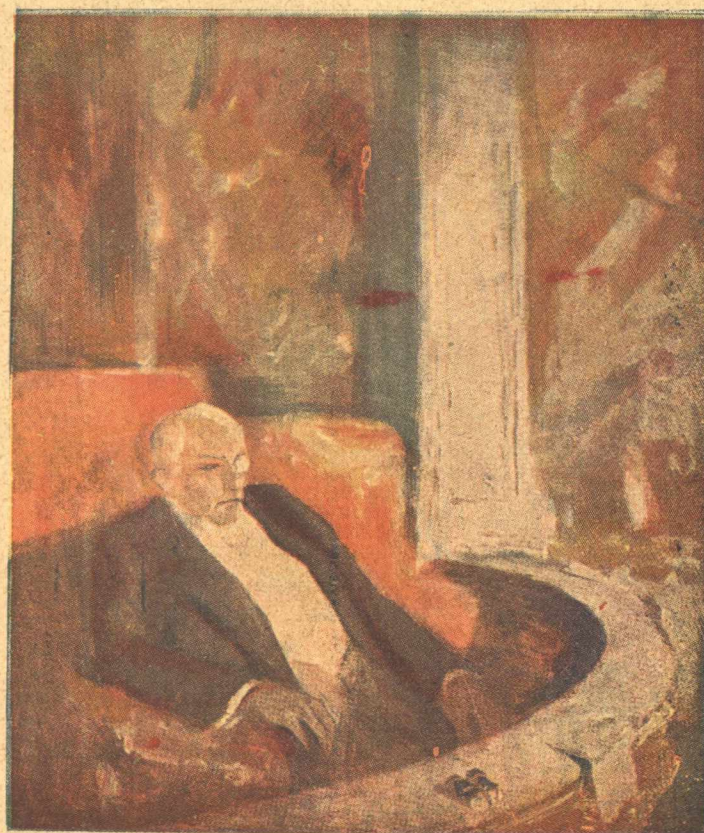
πολὺ πλούσιος καὶ ζῶσε σὰ φτωχός. Δὲν ἔφερνε κανέναν νὰ φάῃ σπιτί του κ' οὕτε δεχότανε δῶρα ἀπὸ κανένα. Καὶ αὐτὴ ἡ λιτότητά του τὸν ἔκανε ἀγρυπνώτατον, καὶ συχνὰ μέσα στὴ νύχταν, ὅταν εἶχε ἀβντία, σηκωνότανε καὶ σκάλλεζε στὸ μάρμαρον. Κ' ἐπειδὴ τότε δὲν ὑπῆρχαν λάμπες μὲ δυνατό φῶς, ἔθαζε ἕνα κερί πάνω στὴ χάρτινη περικεφαλαία ποὺ συνήθιζε νὰ φορᾷ, καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ κερί φωτίζε τὸ μάρμαρον χωρὶς ν' ἀπασχολήσῃ τὰ χέρια του. Πολλῆς φορῆς στὴ νεότητά του, κατακουρασμένος ἀπὸ τὴ δουλειά, πήγαινε κ' ἔπεφτε ντυμένος. Κι' ἐνθ' δὲν δεχότανε δῶρα, ἦταν πολὺ γενναῖοδωρος καὶ τοῦ ἄρσετο νὰ βοηθᾷ κρυφὰ τοὺς φτωχοὺς καὶ τὰ ὄρφανὰ παιδιὰ.

Τέτοια εἶναι σύντομα ἡ ζωὴ ποὺ περνοῦσε ὁ τελευταῖος αὐτός τεχνίτης τοῦ μεσαίωνος, ποὺ τὸν εἶχαν ἀμφιβετήσῃ ἔφτα πάπες, δυὸ αυτοκράτορες, ὁ Σουλεϊμάν τῆς Τουρκίας καὶ ὁ Κάρολος Πέμπτος τῆς Γερμανίας, τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος, ὁ Βαλέριος ὁ διοικητὴς τῆς Φλωρεντίας, ὁ Δόγης τῆς Βενετίας καὶ ἄλλοι.

Ὅλο τὸ ἔργο τοῦ Μιχαὴλ Ἄγγελου ὑπηρετεῖ τὸ Χριστιανισμὸν μέσα στὸ δογματικὸ πνεῦμα βρῆκε, ὅπως κ' αὐτὴ ἡ θρησκεία, ὅλη τὴν ἐκφρασὴν τοῦ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος εἶχε ὑποστηρικτικὴν καὶ καὶ προστάτην τὸν πάπα Ἰούλιο Β', ποὺ τοῦ ἐμοίραζε καταπληκτικὰ στὸ χαρακτῆρα.

Μιὰ φορὰ τὰ χάλασε μαζὶ του γιὰ ἀσήμαντη ἀφορμὴ (σημειώσετε πὼς αὐτὰ συμβαίνουν ἀνεμεταξὺ τους πολὺ συχνὰ), καὶ ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος ἔφυγε ἄξαφνα στὴ Φλωρεντία καὶ δὲν ἤθελε νὰ γυρίσῃ στὴ Ρώμην μὲ κανένα τρόπο, παρ' ὅλα τὰ παρακάλια καὶ τὴς φοβῆρες τοῦ πάπα. Πέρασαν κάμποσα χρόνια, ὅπου μαθαίνονταν ὅ Ἰούλιος πὼς ὁ τεχνίτης βρισκότανε στὴ Φερράρα, πῆγε μὲ τὴν ἀκολουθία του νὰ τὸν συναντήσῃ καὶ τοῦ λέγει: «Ὡστε, ἀντινάρχεσαι ἐσὺ, ἐρχόμαστε ἔμεῖς νὰ σὲ πάρουμε;» Συμφιλιώθηκεν τότε κ' ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος μ' αὐτὴ τὴν εὐκαιρίαν φάνηκε ἕναν χάλκινον ἀνδριάντα τοῦ πάπα, ποὺ τὸν ἔχαιρε ὁ παντιφῆς στὸν Πρίγκηπα τῆς Φερράρας. Ἄλλὰ ἡ πόλη αὐτὴ ἔπεσε σὲ λίγο στὰ χέρια ἄλλου κυριάρχου ποὺ ἦτανε θανασιμὸς ἐχθρὸς τοῦ πάπα, κ' ἔτσι τὸ ἀγαλμα ξαναχύθηκε κ' ἔγινε ἕνα μεγάλο κανόνι.

«Στὴν ὄψρα». Ἔργο τοῦ Ἄγγλου ζωγράφου Tz. Philips

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Β. Ρώτα. — «Νά ζεί το Μεσολόγγι». (Δραματική σκηνή από την ήρωική πολιορκία).

Ένας αιώνας συμπληρώθηκε από την επίσημη αναγνώριση της ανεξαρτησίας του γένους, που επεσφράγισε την αίματωμένη εποποιία του 21, τρεις γενιές επέλασαν από τότε και η τέταρτη ετοιμάζεται να γιορτάσει την εκατοστή επέτειο της Έλευθερίας, κι' ωστόσο το δραματικό ύλικό του Άγώνος παραμένει ακόμα ένας κρυμμένος ανεκμετάλλευτος θησαυρός για την νεοελληνική δραματική ποίηση. Φαινόμενο ίσως μοναδικό και ένδεικτικό περισσότερο από κάθε άλλο της αδυναμίας του ελληνικού δράματος να κινηθή σε μία σφαίρα αληθινής και ύψιλης δημιουργίας, έξω από τις έτοιμες φόρμες της εφήμερης και εύκολης επιτυχίας. Πατριωτικά δράματα, βέβαια, έχει πληθός να επιδείξει η νεοελληνική δραματολογία, από του Ίωάννου Ζαμπέλιου μέχρι του Γαλανού. Αλλά κι' όταν ακόμη η πρόθεση ήταν άγνη και μεταωρισμένη σε ολοκάθαρες σφαίρες ή εμπνεύσεις, ή εκτέλεσις εξέπεφε πάντα στον κούφιο ρομαντικό λυρισμό και την μεγαλορρήμονα ρητορεία. Τά βαθεία και ανθρώπινα δραματικά στοιχεία της εθελουθίας και του ήρωϊσμού, με τις αδυναμίες και τους αίματωμένους αγώνες της ανθρωπίνης ψυχής που παλεύει απεγνωσμένα καταπνίγοντας τη φωνή της πάλης και υπερνικώντας όλους τους πειρασμούς να κρατηθή στο ύψος κάποιας Ιερής αποστολής, ούτε καν τα υποπτεύθησαν όσοι καταπιόσθησαν κατά καιρούς με τη δραματοποίηση επεισοδίων του Άγώνος. Η

ἀρετή, ή φιλοπατρία, ή έρωτας της έλευθερίας, στο πατριωτικό νεοελληνικό δράμα, ως τώρα, δέν ήταν παρά άφηρημένες ιδέες, προσωποποιημένες σε οκιδείς και φλύαρους ήρωες, που μάς άφιναν άσυγκίνητους και ψυχρούς. Άκόμη και στην ποίηση—άν εξαίρεση κανείς τους «Έλευθέρους Πολιορκημένους» του Σολωμού (δ Σπυρίδων Ζαμπέλιος είχε και για αυτούς ακόμη εύλογες επιφυλάξεις)— το δράμα του ήρωϊσμού όταν δέν εξηνεμίζετο στη φωτεινή αποθέωση του φραστικού λυρισμού, έκινε στο όμιγλωδείς και υπερνέφελος σφαίρες, άπρόσιτες, μάς έδινε δηλαδή τον ήρωϊσμό όπως τον έζησε νεορως και μακρυνά από την πραγματικότητα ή ποιητής, κι' όχι δραματικά και αληθινά, όπως τον έζησαν δλονυχτημερόν μέσα στο καμίνι της πραγματικότητας οι ήρωες του άγώνος. Απόδειξις ή Κάλβος. Η διάθεσις του «ήψηλο» είναι τόσο άμεση, τόσο ειλικρινής στον

ποιητή των «Ψδών», που αισθάνεται κανείς ότι αναβλύζει πράγματι από τά βάθη της ψυχής που πονεί. Διαβάζοντας τους στίχους του αναπνέουμε τον γεμάτο ύψηλοφροσύνη άέρα μέσα στον όποιον έκινε το και έξοσσε ή Κάλβος. Άλλά ή θεία μεταρσίωση του ποιητού, πόσο είναι μακρυνά από το καθημερινό ανθρώπινο δράμα! Μονάχα οι άνώνημοι ποιητά των δημοτικών τραγουδιών, που τό είχαν ζήσοι, μπόρσαν να μάς δώσουν κάποια από τά ανθρώπινα στοιχεία του. Πόσο ανθρώπινα ξέρει να μιλή και πόσο βαθεία άγγίζουν την ανθρώπινη ψυχή τά τελευταία λόγια του μάρτυρος της Άλαμάνας όταν έδευή στον θάνατο και αποχαιρετά τη ζωή:

Γιά δες καιρό που διάλεξε
ή Χάρος να με πάρη
τόωρα π' ανθίζουν τά κλαριά
και βγάξει ή γή χορτάρι

και πόσο μάς άφήνει ψυχρούς ή γεμάτη έμφαση ρητορική αποστροφή που του έβαλε στο στόμα ή νεοέλλην δραματικός ποιητής:

Ούδέν πολιτιμώτερον άμείλιτον σνειιδότος!... Σε τέτοιο τόνο, ποιός λίγο ποιός πολύ, μιλούν όλοι ανεξαιρέτως οι οκιδείς ήρωες των πατριωτικών δράματων. Γι' αυτό ή προσπάθεια του κ. Ρώτα, ή πρώτη μέχρι τώρα αξιόλογη προσπάθεια εκμεταλλεύσεως του δραματικού ύλικού του άγώνος, άποτελεί μία γενναία και ανεκτίμητα πολύτιμη συμβολή. Μέσα στα στενά όρια της δραματικής αυτής σκηνής κατώρθωσε να κλείσει όλο το έσωτερικό δράμα της καθημερινής ζωής των αγωνιστών. Οι χαρακτήρες του διαγράφονται άνάγλυφοι, πελεκημένοι σωστά, με άδρες και μεγάλες γραμμές, πρόσωπα που κινούνται επάνω στα ρημάδια του χαλασμού. Είναι τύποι βουνίσιοι ανθρώπου, σπαρταριστά όλοζώντανοι, που ξέρον να εκφράζουν ανθρωπύνα και άπλά, τά ανθρώπινα συναισθήματά τους.

Είναι όλοι υπάρξεις άνθρωπύνες με σάρκα και με όστα, κι' άν τό πνεύμα είναι πάντοτε πρόθυμο κι' ή ψυχή άγρυπνά, ή σάρκα είναι άρρωστιάρα κι' άδύνατη, και λυγίζει. Έδώ ή ήρωϊσμός δέν είναι τό άσκοπο φτερούγισμα της ποιητικής φαντασίας. Είναι ή σταυρός του μαρτυ-

Άθηνάς Ταρσούλη: Άγιος Γιάννης Θεολόγος (Έκθεση Παληάς Άθήνας)

ρίου, που τον συγκλονούν στον ώμο και πορεύονται, μέρα και νύχτα, προς την κορυφή του Γολγοθά. Η Άνάσταση είναι από την άλλη μεριά της ζωής, πέρα από κάθε επίγεια ανταπόδοση.

— Τό δεσποτικό δέν έπρεπε να τό ρίξουν είναι κειμήλιο.

— Τί κειμήλιο, παπούλη, κειμήλια θα τηράζουμε ή θα γλυτώσουμε τις ψυχές;

— Κ' οι ψυχές θέλουν την πίστη τους, Γιώργενα. Έμεις έδώ στο Μεσολόγγι την πίστη μας θέλουμε να γλυτώσουμε και όχι τις ψυχές.

Έτσι μιλάει στις άπλοϊκές ψυχές των πολιορκημένων ή άπλοϊκός λειτουργός του Γ'Ψίστου. Μά τό χρέος είναι βαρύ για τους ανθρώπινους ώμους, και ή πείνα θερίζει τά σωθικά... Πέφτουμε για να ξανασηκωθουν, και ξανασηκώνονται για να ξαναπέσουν, στο δρόμο που οδηγεί προς τό Γολγοθά, μά ή μυστική συναίσθηση της άποστολής τους κρατεί άνάμεσα των μίαν άγιαν παθαρρία και εγκάρτερηση, κι' ή δύναμή τους «έν άσθενεία τελειούται». Όλοι έρχεται ή στιγμή που λιποψυχούν — ως κι' αυτός ή λειτουργός του Γ'Ψίστου, την ώρα που του φέρνουν σκοτωμένο τό γνύ του— κι' όλοι κρατιούνται με την ψυχή στα δόντια εκεί που τους έταξε τό θέλημα του Θεού.

— Κύριε που έσταυρώθηκε και γιορτάζουμε τά άγια πάθη σου, έλέησε με και πάρε τό άπ' τό στόμα μου τό πικρό αυτό ποτήρι. Μά πάλι, όχι όπως έγώ θέλω, παρ' όπως θέλεις έσύ. Κι' άν είναι ν' αναστήσουμε πατρίδα με τη θυσία μας τούτη, ως γίνει, Κύριε, τό θέλημά σου.

Έτσι, άνάμεσα από διαδοχικές πτώσεις και αναστάσεις, ή μεστή από θρυλική ούσία δραματική αυτή σκηνή, προχωρεί προς τη λύση, που είναι ή δριστηκή νίκη του πνεύματος ενάντια στους πειρασμούς της βίλης.

— Νά ποίμε τό τραγούδι του σκοτωμένου, πατέρα;

— Πέστε το!

Κι' οι γυναίκες, δεξιά και άριστερά από τό νεκρό, λένε τό τραγούδι του νεκρού, που άντηχεί σαν ύμνος αναστάσιμος:

Γιά πέστε τό άλλη μιά φορά, πέστε το τρεις [και πέντε,

—να ζεί τό Μεσολόγγι—

τό θλιβερό τραγούδι μας και τό χιλοειπωμένο

—να ζεί τό Μεσολόγγι—

Χάρε που φέρνεις τις ψυχές έλα πάρε και [τούτη

—να ζεί τό Μεσολόγγι—

κι' όλους μας έλα πάρε μας, ψυχή να μην [αφήσεις,

—να ζεί τό Μεσολόγγι—

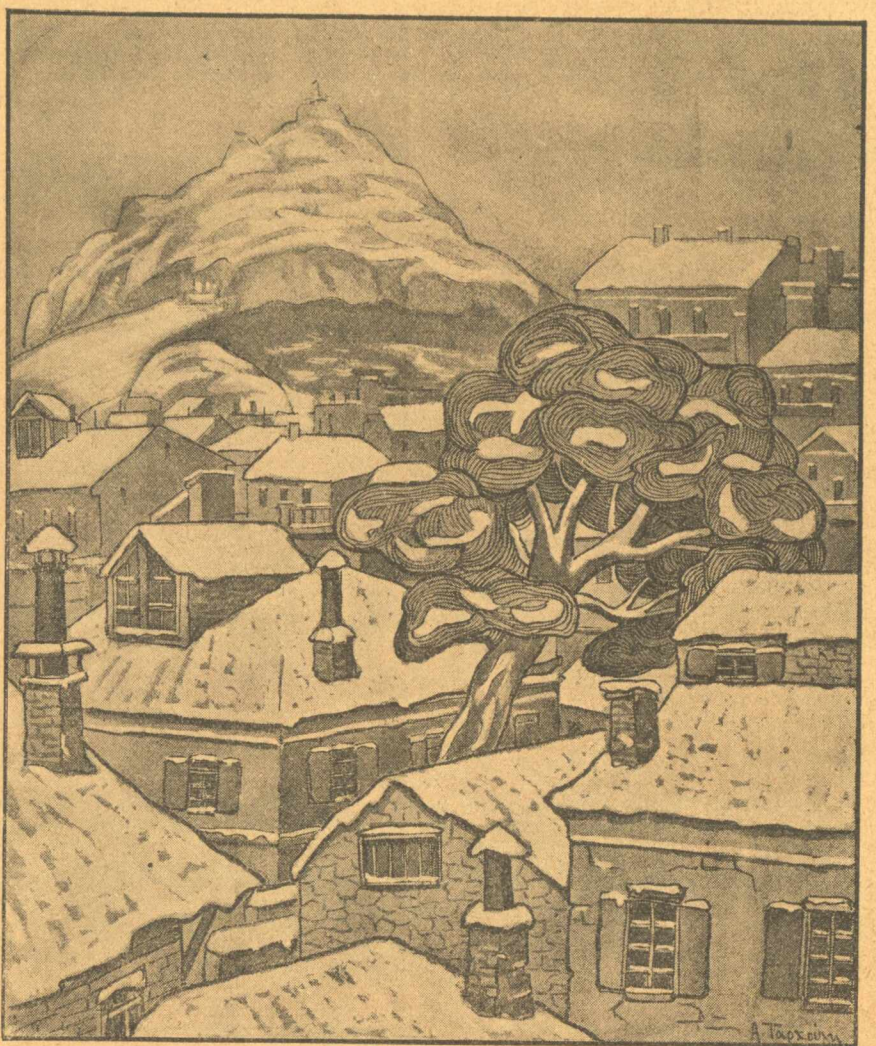
κι' ως να μη μείνει σ' τούτ' τη γή μήτε ξερό [χορτάρι

—να ζεί τό Μεσολόγγι—

ώς νάν τ' άκούσει ή ούρανός νάν τ' άγροικίη [σει ή κόσμος

—να ζεί τό Μεσολόγγι—

Ο κ. Ρώτας τη δραματική αυτή σκηνή, την προορίζει μετρίφρονα αγία να διδασκεται στο σχολείο». Άλλ' είναι μία άγνη και πηγαία δημιουργία, ξένη προς κάθε εξωδραματική πρόθεση, ένα αληθινό δραματικό άριστούργημα, προορισμένο να χρησιμεύσει ως ένα άφογώτατο υπόδειγμα πατριωτικού δράματος κι' ως μία γενναία άφετηρία για ένα νέο ξανάηθισμα της δραματικής ποίησης, που δέν είχε ως τά τώρα όποπτεύθη τις βαθιές αυτές και ολοκάθαρες πηγές της εμπνεύσεως.

Άθ. Ταρσούλη: Ο Λυκαβητός χιονισμένος

Έλευθέρα Σκηνή — Μπέν Τζόνσον: Βολπόνε διασκευή των Ρομαίν και Τσβαίχ.

Η «Έλευθέρα Σκηνή» έσημείωσε μία πραγματική επιτυχία. Άνάθεος ένα πραγματικό έργο τέχνης και τό ανέβασε καλά. Δέν θα έκταθούμε περισσότερο ούτε θα βγάλουμε γενικά συμπεράσματα από μία καλή παράσταση. Άπλως ή παράσταση του Βολπόνε και ή επιτυχία του μέσα στη λαύρα του καλοκαιριού ένισχύει τάς άπόψεις που εθός από την πρώτη στιγμή διατυπώσαμε. Ο κόσμος είναι λιγώτερο έπαρμένος από μερικούς έστέτ και μυρίζεται εύκολα τό καλό πράγμα. Τά έργα που έχτυπήσαμε έπεσαν παταγωδώς. Έστάθη μόνον τό Σιμόν και τό Βολπόνε. Έλπίζομε πως ή πείρα αυτή θα διδάξη τους ανθρώπους

που διευθύνουν την «Έλευθέρα Σκηνή» πως ή σοβαρά τέχνη, όταν δίνεται όπως πρέπει, ένθουσιάζει τό κοινό που είναι πρόθυμο πάντα να ένισχύει τις καλές προσπάθειες. Άν ή θίασος Κοτοπούλη ένισχύετο μ' ένα δυο καλά άνδρικά πρόσωπα ακόμη,—δ Βεάκης είναι άπαραίτητος—θα μπορούσε με πρωτοφανή επιτυχία να μάς έδιδε Σαίξπηρ, άρχαίους τραγικούς, Άριστοφάνη, Μολιέρο και άπειρα καλά νεώτερα έργα. Και όλα αυτά με επιτυχία. Άς εχρηθούμε λοιπόν τό Βολπόνε να σταθή ένα καλό προηγούμενο και ν' άποτελέσει την πρώτη καταδική των διαφόρων παραδοξολογιών που σάς έσεβρίνοντο για τέχνη. Ο Βολπόνε, έργο του Μπέν Τζόνσον διασκευασμένο από τους Ζύλ Ρομαίν και Τσβαίχ, είναι μία περίφημη κωμωδία που σατυρίζονται καταστάσεις και τύποι και όπου άφορίζεται τό καταραμένο χρήμα. Οι διασκευαστές κατάφεραν να μην αλλοιώσουν τό βασικό χαρακτήρα του έργου. Μάλλον του ελάττωσαν μία έλευθεροστομία συνειδημένη πολύ σ' όλους τους κωμωδογράφους της εποχής του Σαίξπηρ, που δέν μπορεί να γίνει ανεκτή από άκρατήριο.

Έκείνο όμως που πρέπει να τονισθή ιδιαίτέρως είναι ή εκτέλεση. Πολύ λίγες φορές βλέπει τό ελληνικό κοινό παραστάσεις σαν

τοῦ Βολπόνε. Ἐπαίξαν ὅλοι καλά. Ἐνας ὁμῶς, ὁ κ. Ν. Ροζάν, ἐδημιούργησε, ἐφθασε σὲ μιά ἀριτιόττητα ὑποκρίσεως πού θά τὴν ἐξήλευαν καὶ οἱ πιὸ μεγάλοι ἠθοποιοί. Μετὰ τὸν Μά εἰς τὸν ρόλον τοῦ Καρμπάτου ὑπῆρξε δημιουργὸς καὶ τὸ παίξιμό του ὑπῆρξε μιά ἀληθινὴ αἰσθητικὴ ἀπόλαυση. Ἐπίσης αἱ κυρία Λοὺκ καὶ Κωνσταντοπούλου πάρα πολὺ καλά, καθὼς καὶ οἱ κ. κ. Μυράτ, Γλυνός, Λογοθετίδης, Παπαγεωργίου. Τὰ σκηνικά κατ' ἐξοχὴν καλαισθητικά.

ΚΡΙΤΩΝ

ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΞ ΑΘΗΝΑΣ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

Τὰ σχέδια τῆς Καξ Ἀθηνᾶς Ταρσοῦλης πού δημοσιεύομε ἔχουν ἐκτεθῆ στὴν τελευταία ἐκθεσὴ τῆς «Παλιᾶς Ἀθῆνας» στὸ Ἄσυλο Τέχνης. Ἡ κ. Ταρσοῦλη μὲ μιά σειρά τέτοιων σχεδίων τῆς Παλιᾶς Ἀθῆνας καὶ μὲ ἄλλα σχέδια διαφόρων γραφικῶν μερῶν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαρχίας μᾶς ἐδείξε μιά εἰλικρινῆ ἀγάπη πρὸς τὰ τοπικὰ στοιχεῖα πού εἶναι ἕνας ἀσφαλὴς δρόμος γιὰ τὴν καλὴ δημιουργία. Τὰ σχέδια αὐτά, ἀνάλογα πρὸς τὰ πράγματα πού παριστάνουν ἔχουν μιά ἀπλότητα χαρακτηριστικὴ πού δείχνει πὼς ὁ τεχνίτης πού τάφτιαξε ἄρχισε νὰ λυτρώνεται ἀπὸ περιτεχνῆς ζωγραφικῆς περιτολογίας, πού δὲν κάνουν ἀλλοῦ παρὰ νὰ καταστρέφουν τὴν ἀγνή ἐκδήλωση τοῦ καλλιτέχνη καὶ νὰ τοῦ ἐμποδίζουν νὰ πατήσῃ σὲ ἕδαφος στερεὸ γιὰ νὰ δημιουργήσῃ τὸ ἔργο του.

NEMO

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

— Ὁ Μαξιμ Γκόρκυ ἐτοιμάζει ἕνα νέο τρίτομο μυθιστόρημα πού ἂν πιστέψουμε τοὺς λίγους πού διάβασαν ἀποσπάσματά του θά

προξενήσῃ μεγάλη ἐντύπωση στοὺς διεθνῆς πνευματικούς κύκλους.

— Ἐπίσης τὸν παρασμένο μῆνα ἔδωσε μιά συνέντευξή στὴν Ἀμερικανίδα δημοσιογράφου Ρόζα Λη, ἀπὸ τὸ Τουρέντο τῆς Ἰταλίας ἔπου παραμένει γιὰ λόγους υγείας.

— Μιλεῖ γιὰ τὴ σημερινὴ κατάστασι τῆς Ρωσίας κ' ἐκφράζεται μ' ἐνθουσιασμό γιὰ τὴν πρόοδο τῶν τελευταίων ἐτῶν πού ἔλαβε τὴν εὐκαιρία νὰ γνωρίσῃ πέρυσι ὅταν ἐπισκέφθηκε τὴ χώρα του.

— Ἰδιαίτερη ἐντύπωση τοῦ προξένου τοῦ πνευματικὸ ζῦπνημα τῶν ἐργατῶν πού κυνηγοῦν μὲ ἀπληστία τὸ βιβλίον καὶ τὰ περιοδικὰ, ἀντίθετα μὲ τοὺς παλιούς μουζίκους.

— Ἀκόμη ἀπ' τοὺς νέους ρώσους συγγραφεῖς ξεχωρίζει τρία-τέσσερα ὀνόματα πού κατὰ τὴ γνώμη του ἔχουν ἀρκετὴ ἀξία, μολονότι ἐπηρεασμένοι ἀπ' τὴν προπολεμικὴ φιλολογία.

— Ἡ ἐπιτροπὴ πού διορίστηκε γιὰ νὰ κρίνῃ τὴ «Σιγανωπαδιάς» τοῦ κ. Χόρν ἐπέτρεψε τὴ συνέλιξι τῶν παραστάσεων, ἀποῦ προηγουμένως ἀφαιρέθηκαν ἀπ' τὸν εἰσηγητὴ μερικὲς σκηνῆς πολὺ ἀλαφρές.

— Τὴν κριτικὴ ἐπιτροπὴ ἀπέτελεσαν ὁ Εἰσαγγελεὺς, ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας, ὁ κ. Νιρβάνας καὶ ὁ κ. Λάσκαρης, ἀντὶ τοῦ κ. Μελά μὴ δεχθέντος νὰ λάθῃ μέρος εἰς αὐτήν.

— Τὴν παρασμένη ἑβδομάδα ἡ Ἐλευθέρα Σκηνὴ ἀνεβίβασε τὸ «Βολπόνε» μὲ ἀρκετὴ ἐπιτυχία.

— Τὸ νέο ἔργο ἀνίκα, στὸν παλαιὸν ἀγγλο δραματικὸ συγγραφέα Μπέν Τζόνσον, σύγχρονο τοῦ Σαίξπηρ, κ' ἔχει διασκευασθῆ μὲ πολλὴ ἐλευθερία ἀπὸ τὸν Ζὺλ Ρομαίν καὶ τὸν Στέφαν Τοβάιχ.

— Τὸν ἐρχόμενο μῆνα συγκαλεῖται Διεθνὲς Θεολογικὸ Συνέδριον, στὸ Λέντ ἔπου θά

Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν θά σταλῆ ὡς ἀντιπρόσωπό του τὸν καθηγητὴ κ. Λούβαρη.

— Τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων ἀποφάσισε νὰ ἰδρῶσῃ ἰδιαίτερη ἔδρα νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, τὴν ὅποιαν πρόκειται νὰ καταλάβῃ κατὰ πάσαν πιθανότητα ὁ κ. Περνῶ, ὁ γνωστὸς καθηγητὴς τῆς φωνητικῆς.

— Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης ἀπέναντι τοῦτου ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωση νὰ προσέβῃ στὰ μαθήματά του καὶ τὸ μάθημα τῆς Γαλλικῆς φιλολογίας.

— Ἀπὸ τὴν Πόλῃ μᾶς ἀγγέλλονται φιλολογικοὶ καυγάδες. Μερικοὶ νέοι Τοῦρκοι λογογράφοι ἄρχισαν σφοδρὴ πολεμικὴν κατὰ τοῦ ἔθνικοῦ ποιητοῦ τῶν καὶ βουλευτοῦ Ἀβδούλ Χαμίτ βέη.

— Κατόπιν αὐτοῦ ἐξηγήθησαν οἱ σύλλογοι τῶν ἐθνικοφρόνων νέων καὶ φαίνεται ὅτι τὸ «Ρεσμιλὴ Ἀϊ», τὸ περιοδικὸ πού φιλοξένησε τὴς ἐπιθετικῆς κριτικῆς, θά τᾶχῃ ἀσχημα.

— Τὸ τελευταίον ἔργον τοῦ Γιαννοῦλη Χαλεπᾶ, ὁ ὁποῖος ὡς γνωστὸν ζῆ ἀπομεινωμένος σ' ἕνα χωριὸ τῆς Τήνου, εἶναι τὸ «Μυστικόν», μιά θαυμασιὰ κερφαλὴ ἔπου διαφαίνεται τὸ καλλιτεχνικὸ δαιμόνιον τοῦ μοναδικοῦ μας γλύπτου.

— Στὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» δημοσιεύονται καθὲς μέρα μικρῆς ἱστορικῆς οὐλίδας τοῦ ἀγγλο ἱστορικοῦ Ἄρθ. Γουέγγκαλ, ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, ρωμαϊκὴν καὶ ἀσσυριακὴν ζωή.

— Εἶναι κομμάτια γραμμένα μ' ἕνα χαριτωμένο χιούμορ καὶ διαβάζονται μὲ πραγματικὴ εὐχαρίστησι, καθὼς εἶναι διαλογικὰ τὰ περισσότερα.

— Συζητήσεις γίνονται στὴ Γαλλία γιὰ τὸ ζήτημα τῆς «σχολικῆς ὑπερκοπώσεως», τὸ ὁποῖον ὑπεκίνησε ἡ Ἀκαδημία, καὶ οἱ περισσότεροι ἔχουν κηρυχθῆ ὑπὲρ τῆς ἐλαττώσεως τῶν μαθημάτων.

— Ἐξεδόθη τὸ τελευταίον τεῦχος τῆς «Σύγχρονης Σκέψης» τοῦ Σικάνου μὲ ωραιότατες εἰκόνες τῶν ζωγράφων Βάσσου καὶ Κηρύκου καὶ μὲ διασκεδαστικώτατα περιεχόμενα.

— Ἡ Μαριζ Σουαζὺ ἄρχισε νὰ δημοσιεύῃ τὴς ἐντυπώσεις τῆς ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἁγίου Ὀρους, πού οἱ κακῆς γλώσσας θέλουν νὰ ποῖν πὼς δὲν τὸ εἶδε οὔτε στὸν ὕπνον τῆς.

— Ὅσο ὁμῶς δὲν ἔχει ἀδικο στὴς κρίσεις τῆς γιὰ τοὺς καλογέρους τοῦ Ἄθω, μολονότι σὲ μερικὰ σημεῖα ἐκφράζεται πολὺ ἀνοιχτὰ καὶ καταφεύγει συχνὰ στὴ φαντασία.

— Τὰ περὶ τὴν Ὁμόνοιαν ὑπόγεια φιλολογικὰ κέντρα, ἔπου εἶχαν ἐγκατασταθῆ μόνιμως τὸν χειμῶνα πολλοὶ ἐκ τῶν νεαρῶν λογοτεχνῶν μᾶς ἐρημώθησαν πεισά.

— Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἦσαν φοιτηταὶ καὶ ἀνεχώρησαν γιὰ τὴς πατρίδας τῶν, ὁπόθεν θά ἐπιστρέψουν τὸ φθινόπωρον φορτωμένοι μὲ ἀφθονὴ ποιητικὴ συγκομιδῇ.

— Τότε θά συγκεντρωθοῦν ἐκ νέου εἰς τὰ παλαιὰ καφενεῖα καὶ θά ἀρχίσουν ἐκ νέου τὰς αἰωνίας συζητήσεις περὶ τέχνης ἀλληλοῦ-βριζόμενοι καὶ ἀλληλοθαυμαζόμενοι, ἀναλόγως τῶν διαθέσεων τῆς βραδείας.

— Ἐν τῇ μεταξὺ ὁ συμπαθέστατος βετεράνος τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας καὶ φιλολογίας κ. Χαρ. Παπαντωνίου ἢ Ἡλιόκαυτος, ὁ αὐτοκαλούμενος Μέγας Ἄρχων, περιφέρεται κατηφῆς καὶ ἐρημος ὡς ποιμὴν ἀπώλεσας τὴν ποιμνὴν του.

— Ὁ διασκορπισμὸς τῶν ἐν λόγῳ νέων εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διακοπὴν ἀρκετῶν φιλολογικῶν περιοδικῶν μὲ ἀτακτὸν χρονολογίαν ἐκδόσεως, τὰ ὅποια θά ἐμφανισθοῦν ἀφεύκτως τὸν ἐρχόμενο χειμῶνα δρμητικὰ καὶ πολεμικώτατα, σ' ἕνα-δυὸ φύλλα πού θά κρατήσουν.

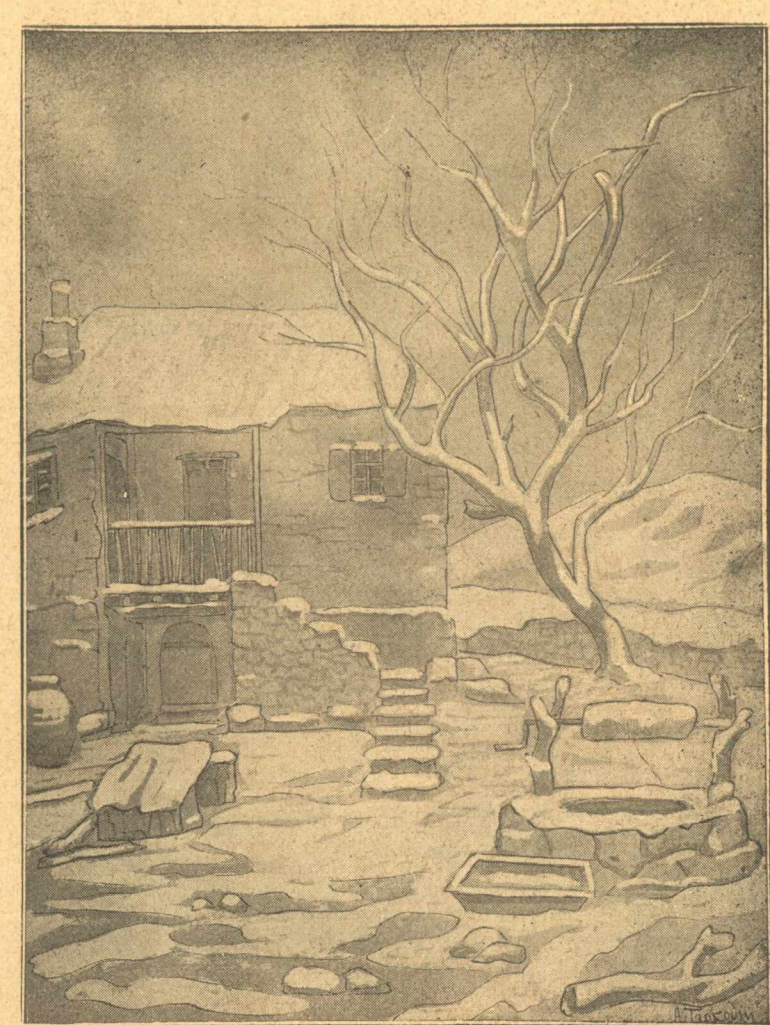
— Ἐπίσης διὰ τὸ φθινόπωρον προμηνύονται πολλῆς ποιητικῆς συλλογῆς, οἱ ὁποῖες θά μᾶς παρουσιάσουν νέες παρεγνωρισμένους μεγαλοφυεῖς πού δὲν θά τὴς ἐνοήσουν καὶ πάλι οἱ ἄθλιοι Ρωμιοί.

— Οἱ παλαιοὶ λόγοι μᾶς μαζεύονται ταχτικὰ τὰ βράδια στὴ δεξάμενῃ ἔπου συχνάζουν καὶ ἀρκετοὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου.

— Ὁ Βαλερὺ ἐδημοσίευσεν στὸν παρισινὸ «Χρόνον» ἐνδιαφέρον ἄρθρον γιὰ τὸν Πῶλ Σουταί, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔτρεψε ἀπεριόριστη ἐκτίμησι καὶ ἀγάπη.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Δ. Καποριαννάκη (Βόλον). Δὲν θά προσέξατε, φαίνεται, καλὰ στὴν ἀπάντησι πού σᾶς γράψαμε στὴν ἀλληλογραφία τοῦ φύλλου τῆς 22ας παρελθόντος. Ρίψατε πάλι μιά ματιὰ γιὰ νὰ βεβαιωθῆτε τί ἀκριβῶς σᾶς γράφομεν. Ἐχει γίνῃ κάποιο τυπογραφικὸ λάθος στὸν ἀριθμὸ καὶ τὰ δυὸ συγχόμενα φύλλα φέρουν τὸν αὐτόν. Ὅστε δὲν συνέβη λάθος τοῦ ὑπαλλήλου μᾶς — ὅπως γράφατε εἰς τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 2 Ἰουλίου ἐπιστολήν σας — ἀλλὰ δὲν προσέξατε στὸν ἀριθμὸν τοῦ φύλλου. Τὰ τεύχη πού μᾶς ζητήσατε σᾶς ἀπεστάλησαν. — Α. Τόλιαν (Περγαλί). Γιὰ ἕνα χρόνον δρχ. 200 — Α. Γεωργόπουλον. Θεσ/νικῆν). Δραχμᾶς 100. — Δ. Πανουργιᾶν. (Λεϊβαδιά). Συνδρομὴ ἐλήφθη γιὰ τὸ ζήτημα πού μᾶς γράφατε, σᾶς ἀπαντήσαμε ταχ/κῶς. — Κ. Παπαναστασίου (Δημητσάναν). Συνδρομὴ ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν. Γνωρίσατέ μας τὸν ἀριθμὸν τῶν τευχῶν. — Α. Κατζουρόν (Ἀλικιανῶν), Ἄλκ. Κυβέλον, Ν. Μαργαράν. Συνδρομὴ ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν. — Α.Θ. Γεντίμην (Ἀφράτα Κρήτης). Τὸ ζήτημα τῆς συνδρομῆς σας θά κανονισθῇ ἀπὸ τὸ λογιστήριον. Ὅσο γιὰ τὴν μέθοδον πού ζητᾶτε δὲ μᾶς εἶναι εὐκολο νὰ τὴ βροῦμε καὶ γι' αὐτὸ ἀπευθυνθῆτε κάπου ἄλλου. — Νίκων Κουτσολιάνων. Ἀπὸ τὰ ποιήματά σας δὲ λείπει κάποιο αἰσθημα, μὰ τὰ χαλοῦν μερικῆς λέξεσι πού πρέπει νὰ τὴς ἀποφεύγετε γιατί εἶναι πλαστές, ὅπως «πρόβελνε», «βυρινόδετρα», «δολοπλάνους», «γέμια», ἀνταρσιᾶς, λυμερά» κλπ. Ἐπίσης νὰ προσέξατε περισσότερον στὴς χασμωδίας καὶ νὰ μὴν παρασύραθε ἀπὸ τὴν κοινοτυπία, ὅπως τὸ παθαίνουν οἱ περισσότεροι νέοι. Κι' αὐτὰ τὰ ἐλαττώματά σας θά λείψουν, ὅταν ἀποφασίσετε νὰ διαβάσετε μὲ προσοχὴ καὶ μ' ἀγάπη στίχους καλῶν ποιητῶν μᾶς. — SK.

Ἄθ. Ταρσοῦλη: Μακρού: Ἀπ' τὴν Πεντέλη

Ἄθ. Ταρσοῦλη: Μεντρσεσές (Παλιὰ Ἀθῆνα)

Στὴ μελέτη σας γιὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ πέφτετε σὲ ἀοριστολογίας καὶ μεταχειρίζεσθε ἕνα ποιητικὸ ὕψος πού δὲν πάει σὲ ἐπιστημονικὰ θέματα. Ὅσο ὁ περισσότερος ἀπὸ τὴς ἀπόψεις σας εἶναι σωστῆς καὶ μᾶς βρῖσκουν σύμφωνους. Θάταν εὐτύχημα νάχαμε ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς μὲ τὴ δική σας μὲθοδον καὶ τὸ δικό σας ριζοσπαστισμό. Δυστυχῶς ὁμῶς θ' ἀργήσομε ἀκόμη ν' ἀποχτήσομε δασκάλους τῆς προκοπῆς. — Μ. Κ. Ἐχετε ὕψος κάπως στρωτό, ἀλλὰ σᾶς λείπουν πολλὰ γιὰ νὰ γράφατε ἀρτια διηγήματα. Ἡ σημερινὴ σας ἱστορία εἶναι ἀψυχολόγητη καὶ δὲ στηρίζεται σὲ φυσικὰ γεγονότα. Φαίνεται πὼς εἶστε πρωτόπειρος ἀκόμη κ' ἴσως μὲ τὸν καιρὸ καὶ μὲ τὴ μελέτη νὰ γράφατε καλύτερα. — Γ. Βεραϊδῆν. Γιὰ κεινο τὸ διηγημὰ σας σᾶς εἶπαμε ὅτι εἶχαμε νὰ σᾶς ποῖμε. Ἄν ἔχετε ἄλλο κανένα καινούργιον σας, μπόρεῖτε νὰ μᾶς τὸ στείλετε καὶ θά σᾶς ἀπαντήσομε. — Γ. Κυπραῖον, (Σύρα). Στὸ ποιήμα σας βλέπομε φανερὴ τὴν ἐπίδρασιν ἑνὸς ἀπ' τοὺς πῶ ῥητορικοὺς ποιητᾶς μᾶς. Ἄν μποροῦσατε ν' ἀπαλλαγῆτε νωρὶς ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐπιρροή, εἶμασθε βέβαιοι πὼς θά γράφατε πολὺ καλύτερα. Σᾶς συνιστοῦμε ν' ἀκολουθῆτε τὴν ἐμπνευσή σας καὶ νὰ ἐρῆτε μιά ἐκφραση ὅσο τὸ δυνατόν πιὸ προ-

σωπικῆ. — Α. Τ. (Ἐνταῦθα). Ἐχετε δικιο πέρα γιὰ πέρα σὲ ὅσα μᾶς γράφατε. Τὸ λάθος εἶναι τῆς ὑπερβολῆς μᾶς, ἡ ὅποια παρέδωσε τὸ διηγημὰ σας ἐκ παραδρομῆς μετὰ τὴν ἐκδοσὴ τῆς κρίσεως. Μόλις τὸ πῆραμε τὸ διαβάσαμε ἀμέσως καὶ, καθὼς εἶδατε, τὸ ἐθεωρήσαμε ἄξιον νὰ δημοσιευθῇ. Ἐπειδὴ μάλιστα εἶχε χαθῆ στὸ μεταξὺ τὸ ἐπισκεπητῆριό σας, ζητήσαμε στὴν ἀλληλογραφία νὰ μάθομε τὸ ὄνομά σας. Κατόπιν αὐτῶν τῶν περιπετειῶν ὁ πολυπαθὴς «μάρμαρα Μηνᾶς στὸν Παράδεισον» ἐδόθηκε πρὸς εἰκονογράφην καὶ περιμένει τὴν σειράν του νὰ δημοσιευθῇ. — Γ. Βεραϊδῆν. Ἡ σύστασί σας γιὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ περιοδικοῦ μᾶς θά ληφθῇ ὑπ' ἄψην. Τὸ σημερινὸ διηγημὰ σας δὲν ἔχει συνοχὴ στὴν ἐξέλιξήν του καὶ τὸ τέλος δὲν ἐρχεται ὅπως θά τὸ περίμενε κανεὶς. Αὐτὰ τὰ θέματα εἶναι πολὺ δύσκολα γιὰ ἕναν ἀδόκιμον συγγραφέα καὶ μοιραία τὸν φέρνουν στὴν ἀποτυχία. Ὑπάρχουν ὁμῶς μερικὰ σημεῖα στὴν ἱστορία σας, γραμμένα μὲ φυσικότητα καὶ χάρη, πού μᾶς δίνουν ἐλπίδας πὼς μπόρεῖτε νὰ γράφατε καλύτερα. Ἀποφεύγετε προπάντων τὴς ἀοριστολογίας καὶ τὴς περιτολογίας, οἱ ὁποῖες ἀφαιροῦν πολὺ ἀπὸ τὴ δύναμιν ἑνὸς διηγηματος.

ΦΑΝΕΡΩΣΑΤΕ ΚΡΥΜΜΕΝΗ ΩΜΟΡΦΙΑ

Αφαιρέσατε τὰ έπικαθίσματα από τούς οδόντας

Θέλετε νά έχητε λευκότερους, ώφραϊότερους οδόντας; Ίδου μια νέα μέθοδος όπως τó επίσηγητε. Έάν ζητήτε νεαν ώμορφιά και νέα βέλγητρα, δοκιμάσατε τόν νέον τούτον τρόπον.

Ψάουσατε τούς οδόντας σας διά τής γλώσσης, και θά αισθανθήτε την παρουσιαν έπικαθίσματος έν είδος ολισθηρού έπιστρωματος.

Έπ' όσον τά έπικαθίσματα διατηρούνται επί τών οδόντων, τó μειδιάμά σας είνε έστερημέ-

νον πάσης χάριτος.

Σήμερον έρευνεθή η Πέφοντεντ νέον είδος οδοντόπαστας. Αποσυνθέτει τά έπικαθίσματα. Διατηρεί τούς οδόντας σπιλποτάτους.

Δοκιμάσατε την Πέφοντεντ. Ίδέτε πόσον καθαροί φαίνονται οί οδόντες σας κατά την χρήση. Όλίγων ημερών χρήσης τής οδοντόπαστας ταύτης θά σας καταπειση καθ' ολοκληρίαν περί τής άποτελεσματικότητός της.

Άγοράσατε σήμερα την οδοντόπασταν ταύτην.

Pepsodent ΚΑΤΑΒΕΒΗ

1125

ΠΕΨΟΝΤΕΝΤ ή νέα Αμερικανική οδοντόπαστα
Γεν. Άντιπρόσωπος Π. ΠΕΡΟΓΛΟΥ, Πλατεία Όμοιοις 3—Άθήνα

Γ Κ Ρ Ε Κ Α

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑΙ, ΦΕΙΔΙΟΥ 3

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 2.700.000

Μέτοχοι: Καλλιτέχνηαι Φιλότεχνοι ή Έθνική Τράπεζα τής Έλλάδος

ΤΜΗΜΑ ΩΔΕΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΟΔΟΣ ΦΕΙΔΙΟΥ 3
Διδάσκονται άπαντα τά όργανα και μαθήματα Μονωδία, Δραματική, Άπαγγελία, Ίστορία Μουσικής, Prima Vista, Ρυθμική σύστημα Dalcroze.

ΕΙΣ ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΗΝΑ ΑΗΔΟΝΟΠΟΥΛΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Άλεξάνδρας 15
ΔΗΜ. ΧΑΤΖΗΜΜΑΝΟΥΗΑ—Άχαρνών Σουρμελή
ΓΕΡ. ΣΑΛΒΑΝΟΥ—Κεραμείον—Έλευσινίων
ΛΕΟΝΤΕΙΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ—Τέμα Πατησίων
ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ—Πατησίων 306
ΜΙΧΑΗΛ ΠΙΤΙΔΗ—Παγκράτι
ΑΛ. ΖΕΡΒΟΥ—ΑΔΑΡΟΠΟΥΛΟΥ—Καλλιθέα
ΠΑΝ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ—Κηφισία
Ν. ΜΠΟΡΟΥΗΗ—Πειραιά
Μ. ΠΕΤΡΑΚΗ—Πειραιά
ΜΑΡΚΟΥ και ΜΑΚΡΗ—Ν. Φάληρον
Α. ΦΑΛΤΩΦ—Ν. Φιλαδέλφεια

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
> > ΧΑΛΚΙΔΟΣ
> > ΚΟΡΙΝΘΟΥ
> > ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΚΡΗΤΗΣ)
ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΧΑΝΙΩΝ (ΚΡΗΤΗΣ)
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΧΙΟΥ
> > ΒΟΛΟΥ

Μέσος όρος φοιτώντων μαθητών κατ' έτος 2500

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ

ΠΙΑΝΑ

ΜΟΝΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΗΜΟΤΕΡΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
BLUTHNER SROTIRIAN STEIN WEC NEUMEYER,
SOPH K.A.T.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΤΕΜΑΧΙΑ

Όλα τά κλασσικά, παιδαγωγικά και νεώτερα. Γίνονται δεκάτ' ιδιαίτεροι παραγγελία. Συνεργασία με τούς μεγαλύτερους έκδοτικούς οίκους τής Εδρώτης.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Βιολιά, βιόλες, βιολοντσέλλα, κοντραμπάσσα, μανδολίνα, κιθάρες, όλα τά είδη τών πνευστών όργάνων, έξαρτήματα παντός είδους μάνται φιλαρμονικών, ρόλο., πιανόλες, χρονόμετρακι.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ

Άναλαμβάνει την έκδοσιν μουσικών τεμαχίων και έκδόσεις έργων διαφόρων μουσουργών.

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΧΟΡΔΙΣΜΑΤΩΝ

Χορδίζονται, λουστράρονται και έπισκευάζονται παντός είδους πιάνο, πιανόλες και μουσικά όργανα από άρίστους τεχνίτας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 22.500.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 1.522.076.50

ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΟΛΩ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

FILIALES

Τράπεζα Λαρίσσης—Λάρισσα
Τράπεζα Τριγκάλων—Τρίγκαλα

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Είς όλας τάς πόλεις τής Έλλάδος και τάς κυριωτέρας τού έξωτερικού

Ταμειυτήριον μέχρι 100.000 δραχ. με 7 ο/ο.—Έκτελεί πάσης φύσεως Τραπεζιτικής έργασίας

“ΒΟΤΡΥΣ,,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Κεφάλ. Μετοχικών και Άποθεματικών Δρ. 90.000.000 τήν 31 Δεκεμβρίου 1927

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ:
ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΡ. 27α

ΟΙΝΟΙ ΧΥΜΑ: Λευκοί, έρυθροί, γλυκοί, μοςχάτοι

ΟΙΝΟΙ ΕΙΣ ΦΙΑΛΑΣ: Έπιτραπέζιοι, έπιδόρπιοι, όρεκτικοί, τονωτικοί, ΒΕΡΜΟΥΤ: Έκ παλαιού μοςχάτου Οίνου

ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ: Άπαράμιλλος

ΠΑΛΑΙΟΝ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ ΟΙΝΟΥ “ΒΟΤΡΥΣ,,
ΚΟΝΙΑΚ ΒΟΤΡΥΣ

Έφάμιλλον τών καλλιτέρων Γαλλικών Κονιάκ Πωλούνται είς όλα τά κέντρα καταναλώσεως

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΗΣ 3

(ΜΕΓΑΡΟΝ ΠΟΛΥΖΩΗ) ΤΗΛ. 61-26

Πλουτισθέν διά τών τελειωτέρων μηχανημάτων και διαθέτον όλα τά μέσα άναλαμβάνει κάθε έργασίαν, με ταχύτητα και καλλιτεχνίαν άπαράμιλλον.

ΤΙΜΑΙ
ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

“ΠΟΛΥΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ,,

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΠΟΛΥΧΡΩΜΙΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΓΕΡ 29 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΑΧΑΡΝΩΝ 244

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικά και Άποθεματικά Δρ. 1.193.000.000.—
Καταθέσεις (τῆ 31η Δεκεμβρίου 1928) » 5.700.000.000.—

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

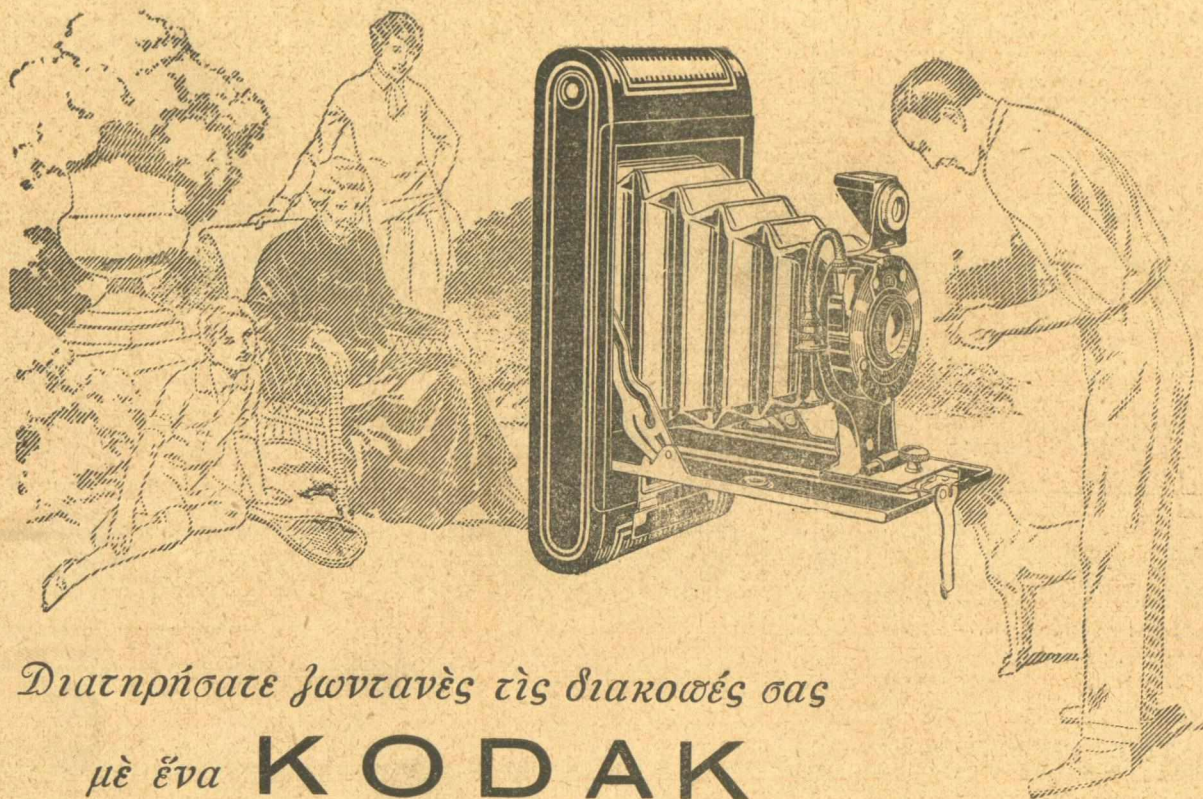
83 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 51 MAIDEN LANE

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Η Έθνική Τράπεζα τής Έλλάδος έκτελεί πάσης φύσεως τραπεζικής έργασίας είς τó έσωτερικόν και τó έξωτερικόν υπό έξαιρετικώς συμφέροντας όρους.

Δέχεται δέ καταθέσεις (είς πρώτην ζήτησιν, επί προθεσμία και ταμειυτηρίου είς δραχμάς και ξένα νομίσματα με λίαν εύνοικά έπιτόκια.

Διατηρήσατε ζωντανές τις διακοπές σας
 με ένα **KODAK**

Τὸ χειμῶνα ὅταν δὲ καθώσαστε κοντὰ
 στὴ φωτιά, ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ ζανα-
 ζήσετε τὶς εὐτυχισμένες στιγμὲς αὐτὰς περά-
 σατε τὸ καλοκαίρι, στὴ δάγασσα, στὸ
 βουνό, στὴν ἐφοχὴν μὲ ἀφέχαστες συντροφιές

Εἶναι ἡ φωτογραφίες σας
KODAK

Καὶ εἶναι τόσον εὐκόλῳ μὲ ἓνα
KODAK αὐτὸ μαδαίνεται σὲ 5 λεπτὰ